

Šentrupert

Glasilo Občine Šentrupert

Leto: XXII./2
poletje 2020

Glasilo izhaja štirikrat letno
Za občane Občine Šentrupert brezplačno

Tretji častni občan: Franc Bartolj	3
Naši izzivi: Šentrupert v koronačasu	22
Pogovor s Tonetom Mizeritom, dobitnikom literarne nagrade VSTAJENJE za leto 2019	27

Županov uvodnik

*Spoštovane občanke,
cenjeni občani!*

Po nepričakovani ustavitvi našega vsakdanjega življenja zaradi pojava pandemije se vendarle vračamo v normalne tire druženja in s tem tudi počasi vstopamo v poletno obdobje, ko smo vsi bolj naklonjeni družabnim srečanjem. V našem okolju smo to žalostno obdobje uspešno premostili in sedaj se zopet mirno in varno srečujemo na ulicah in po lokalih, se pozdravimo, si nazdravimo, da pozabimo na zaskrbljujoče pretekle mesece.

Žal nam je koronavirus odnesel precej prireditev (Gregorjev sejem, Cviček na trgu in druge, ki smo jih napovedali za prvo polovico leta), zato še toliko bolj težko pričakujemo poletno dogajanje. Kar na hitro smo se znašli pred občinskim praznikom in tudi zaradi veljavnih ukrepov za zaježitev okužbe smo prestavili praznovanje na konec meseca in zato tudi malo zamaknili izdajo poletne številke glasila ŠENTRUPERT, da smo v njej popisali še najpomembnejši dogodek v letu.

V tem času pa na občini nismo počivali, ampak smo dosegli, da se je do konca aprila zaključila rekonstrukcija državne ceste. Zdaj imamo lepo urejeno glavno vpadnico v središče Šentruperta, tlakovano in razsvetljeno. Za nami je že tudi uradno odprtje, ko smo s krajšo slovesnostjo cesto simbolno predali namenu.

S prvim aprilom smo preselili občinski sedež v nove prostore, in sicer v nekdanjo »Kovačijo«, ob državni cesti pri vhodu v Deželo kozolcev. V lastnih prostorih poslovanje poteka nemoteno in v prijaznem okolju, zadovoljni smo tako zaposleni kot občani, ki so nas že obiskali.

22. maja je občina v Uradnem listu RS objavila poziv za javno zbiranje ponudb v postopku prodaje 100-odstotnega deleža kapitala v družbi JP Energetika Šentrupert d.o.o. Pričakujemo, da bomo našli ustreznega kupca in tako zagotovili svež vir finančnih sredstev za odplačevanje zapadlih obveznosti občine iz preteklih let.

Letos bomo komunalno opremili še Obrtno-poslovno cono Šentrupert za Farovškim hribom. Objavljen je bil razpis za izbiro izvajalca del in pričakujemo, da se bo v poletnih mesecih gradnja začela.

Veliko dela nas še čaka, vendar ocenjujemo, da smo na pravi poti in da se zadeve premikajo naprej. Počasi poplačujemo stare obveznosti – v juniju smo tako poplačali vse zapadle obveznosti za najemnino vrtca Čebelica, tako da bomo odslej plačevali le tekoči mesečni obrok in nekoč prišli do točke, ko bo vrtec naš. Prav tako smo vrnili celotno varščino družbi ELES d.o.o., ki je nastala nekje pred desetimi leti. V bodoče bomo imeli tako več denarja za urejanje kanalizacije, vodovodov, cestne infrastrukture in nenazadnje za družbene dejavnosti.

V poletni številki glasila je precej informacij o poslovanju občine in o dogajanjih v zadnjih treh mesecih. Tudi zanimivih člankov, ki so jih pripravili člani uredniškega odbora. Pogrešam novice iz društev, ki jih ob tej priložnosti prisrčno vabim, da – čeprav ni bilo javnih prireditev v tem času – pripravijo vsaj članke o dogajanju v samem društvu. Objavljeni koledar dogodkov v občini v drugi polovici leta kaže na pestro dogajanje. Upam, da boste uživali med branjem vsebine te številke.

Ob zaključku vam vsem priporočam še vedno veliko previdnosti zaradi virusa, ki nas je prestrašil, ker se še vedno lahko pojavi med nami. Pozivam vas, da odgovorno sledite navodilom in upoštevate ukrepe države, še posebno Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Vsem občanom in občankam še v teh vrsticah iskreno čestitam ob letošnjem že 13. prazniku občine, ki smo ga praznovali z zamudo, prav tako iskrene čestitke prejemnikom priznanj, vsem bralcem glasila Šentrupert pa želim prijetno poletje, zasluženi dopust, dobro počutje in veliko medsebojnega zadovoljstva.

Andrej Martin KOSTELEČ, župan

Beseda urednice

Dragi bralci in bralke glasila Šentrupert,

junijska številka našega glasila je vedno praznična, letos kar dvakrat. Prvič, ker je minilo obdobje najstrožjih koronaukrepev in se življenje vrača v malce bolj ustaljene tirnice, in drugič, ker v Šentrupertu praznik občine praznujemo že trinajstič.

V tokratni številki glasila, ki je v vaše domove prišla malce kasneje kot običajno, boste tako spoznali novega častnega občana in ostale prejemnike letošnjih občinskih priznanj, prav tako boste lahko prebrali zanimiv pogovor s Tonetom Mizeritom in spoznali življenje v Šentrupertu v koronačasu, kot so ga doživeli nekateri domačini in štab civilne zaščite.

Pred nami je poletje – naj nam vsem skupaj prinese lepe spomine in nas napolni z energijo za nove izzive, ki jih prinaša jesen.

urednica Petra Krnc Laznik

Spomladanska številka glasila Šentrupert je v vaše domove prinesla zanimivo branje, številne prispevke slikovitimi fotografijami. Žal so zaradi tehnične napake nekatere ostale nepodpisane:

- avtor naslovne fotografije je Franc Pepelnak
- str. 8: Rekonstrukcija državne ceste, foto: A. S. Lamovšek
- str. 14: Maškarada, foto: A. S. Lamovšek
- str. 17: Slovo od Vere Gregorčič, foto: A. S. Lamovšek
- str. 18: Tržnica v Deželi kozolcev, foto: Alenka Stražišar Lamovšek in Franc Pepelnak
- str. 24: Jože Okoren, foto: osebni arhiv
- str. 25: Formalna izobrazba bo temelj vseživljenjskega učenja, foto: A. S. Lamovšek
- str. 26: Prijatelji, foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Za napako se opravičujemo, Alenki in Francu pa se ob tem zahvaljujemo, ker s svojimi fotografijami soustvarjata glasilo in v naše domove prinašata drugačen spomin na dogodke.

Uredniški odbor

Novi častni občan je Franc Bartolj

Slavnostna seja občinskega sveta Občine Šentrupert s podelitvijo priznanj je bila zaradi epidemije prestavljena na konec junija. Župan Andrej Martin Kostelec in direktorica občinske uprave Anne Marie Valentar sta listino občine podelila trem gasilskim društvom, s predsednico komisije za priznanja Andrejo Žago pa sta podelila priznanji Društvu vinogradnikov Šentrupert in Maksu Francu Kurentu ter naziv častni občan Francu Bartolju.

Pevsko čestitko prejemnikom priznanj so prinesli Vaški pevci, v kulturnem programu pa sta nastopila še duo Marko in Valentina ter brata Šantej. Ob zaključku prireditve, ki jo je povezovala Petra Krnc Laznik, so odprli tudi slikarsko razstavo 16 del Lovra Inkreta z naslovom Barvni utrinki šentruperske doline.

P. K. L.

Lovro Inkret in župan med simbolnim odprtjem,
foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Predsednika PGD Šentrupert in Zabukovje, Peter Pavlin in Alojz Petje, foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Predsednik DV Šentrupert Stanislav Grm, foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Listina Občine Šentrupert za leto 2020: Prostovoljna gasilska društva Sv. Rok, Šentrupert in Zabukovje. Priznanja sta prevzela predsednika Peter Pavlin in Alojz Petje, Gregor Škoporc je bil zaradi zdravstvenih razlogov odsoten.

Prostovoljni gasilci, vključeni v Prostovoljna gasilska društva Sv. Rok, Šentrupert in Zabukovje, so vedno pripravljeni del svojega prostega časa nameniti izobraževanju, usposabljanju, vzdrževanju gasilske tehnike in opreme ter pomoči bližnjemu v nesreči.

V letu, ko je gasilstvo na Slovenskem obeležilo 150-letnico delovanja, je jubilejno slovesnost ob 120-letnici in blagoslov prenovljenega gasilskega doma pripravilo tudi Prostovoljno gasilsko društvo Šentrupert. V društvu je danes 120 članov, od tega 27 operativcev in precej mladih, ki jim posvečajo posebno pozornost, zato se za obstoj društva v prihodnje ni bati.

Prostovoljni gasilci so vedno prvi, ki pomagajo, ko je ogroženo premoženje ali življenje, ob naravnih in drugih nesrečah. Tako so se srčno in predano odzvali tudi med epidemijo koronavirusa, ko so se vključili v aktivnosti štaba civilne zaščite Občine Šentrupert in pomagali tako pri oskrbi ranljivih skupin kot tudi pri vseh ostalih aktivnostih, ko je bila potrebna njihova pomoč.

Župan Občine Šentrupert Andrej Martin Kostelec podelju-

je Listino Občine Šentrupert za leto 2020 prostovoljnemu gasilskemu društvu Sv. Rok, Šentrupert in Zabukovje za aktivno delovanje v štabu civilne zaščite in pomoč med epidemijo bolezni covid-19.

Priznanje Občine Šentrupert v letu 2020: Društvo vinogradnikov Šentrupert. Priznanje je prevzel predsednik Stanislav Grm.

Društvo vinogradnikov Šentrupert je eno od najstarejših društev v občini. Temelji segajo v leto 1972, ko je bilo v Novem mestu ustanovljeno Društvo vinogradnikov Dolenjske, leto kasneje pa je Šentrupert dobil svojo podružnico, katere prvi predsednik je bil tudi ustanovni član krovne organizacije, Jože Frelih. Za njim so društvo vodili Peter Brcar, Ivan Vovk, Franc Bartolj, aktualni predsednik pa je Stanislav Grm.

Ko se je pokazala potreba po večjem sodelovanju med vinogradniki, je leta 1991 podružnica postala samostojno Društvo vinogradnikov Šentrupert, ki je bilo prvo v Mirnski dolini. Pred delitvijo občine Trebnje je bilo vanj vključenih približno 300 članov, danes jih je pol manj. Šentrupersko društvo je eno od 33 v Zvezi društev vinogradnikov Dolenjske.

Glavno poslanstvo društva je izobraževanje in seznanjanje članstva z novostmi tako pri zaščiti vinske trte kot tudi pri kletarjenju. Društvo je zato organiziralo več degustacijskih teča-

jev in tečajev kletarjenja ter strokovnih predavanj in ekskurzij. Člani svoja vina redno ocenjujejo na društvenem ocenjevanju in ocenjevanju v sklopu Tedna cvička, ki kažejo na vedno boljšo kakovost dolenjskega posebnega – cvička – in ostalih vin.

Društvo ohranja tudi več kot štiridesetletno tradicijo prireditve Cviček na trgu, s katero širijo ime domačih vinogradnikov in občine širše po Sloveniji.

Društvo vinogradnikov Šentrupert prejme Priznanje Občine Šentrupert za dolgoletno aktivnost na področju prenosa znanj kletarjenja in vinarstva med člani ter organizacijo tradicionalne prireditve Cviček na trgu.

Priznanje Občine Šentrupert v letu 2020: Maks Franc Kurent.

Maks Franc Kurent je bil rojen leta 1941 v Šentrupertu kot deveti otrok v družini Maksa in Angele Kurent. Po zaključeni srednji šoli v Krškem se je zaposlil v Tovarni šivalnih strojev Mirna, v kateri je s 27-imi leti postal tudi direktor. Po priključitvi k IMV Novo mesto je podjetje vodil do leta 1979, nato pa je prevzel vodenje obrata Kolinke na Mirni, kjer je ostal do leta 1986. 14 let je bil predsednik izvršnega sveta Občine Trebnje.

Leta 2000 je ustanovil podjetje Intelakta, dve leti kasneje se je z družino preselil v Šentrupert, kjer je prevzel manjšo kmetijo.

Bil je eden od pobudnikov ustanovitve samostojne občine Šentrupert

Maks Franc Kurent, foto: Alenka Stražičar Lamovšek

Franc Bartolj, foto: Alenka Stražičar Lamovšek

in ureditve Obrtne cone Šentrupert, kjer že uspešno poslujeta prvi podjetji, predvsem pa je edinstveno njegovo delovanje na področju ljubiteljske kulture. Bil je pobudnik ustanovitve pevске skupine Vaški pevci, ki deluje pod okriljem Društva Mavrica. Vaški pevci so posneli štiri zgoščenke in izdali dve pesmarici, vsako leto pripravijo koncert v župnijski cerkvi in srečanje ljudskih pevcev in godcev, gostujejo po Sloveniji in tujini in sodijo v sam vrh ljudskega petja v Sloveniji, kar potrjujejo številna priznanja.

Maks Franc ne šteje več ur, ki jih nameni delovanju društva, organizaciji prirediteljev in vaj. Ljubezen do ohranjanja kulturne dediščine je prenesel na ostale pevce, ki iz studenca prijateljstva črpajo navdih in voljo do ljubiteljskega zbiranja in prepevanja ljudskih in tudi umetnih pesmi.

Maks Franc Kurent prejme Priznanje Občine Šentrupert za spodbujanje gospodarskega razvoja v novi občini Šentrupert in negovanje ljubezni do tradicionalnega ljudskega petja v skupini Vaški pevci.

Častni občan Občine Šentrupert: Franc Bartolj

Franc Bartolj se je rodil 31. avgusta 1940 v kmečko družino, kjer so mu marljivost, poštenost in trdo delo vcepili že kot otroku. Šolanje je začel v Šentrupertu, ga nadaljeval v Mokronogu in na novomeški gimnaziji, nato pa se je vpisal na ljubljansko strojno fakulteto. Kot diplomirani inženir strojništva se je najprej zaposlil v Tovarni

šivalnih strojev na Mirni, ki jo je kmalu prevzelo podjetje IMV, Franca pa so premestili na novo delovno mesto v Novo mesto. Kasneje je bil zaposlen še v podjetju Tesnila Trebnje, od leta 2001 je upokojen.

Vse življenje je povezan s svojo vasjo na robu današnje občine – z Bistrico – in Šentrupertom. Več kot pet desetletij je aktivno vključen v življenje prej krajevne skupnosti, danes občine Šentrupert. Vedno si je prizadeval za razvoj, napredek in skupno dobro. Kot podpredsednik krajevne skupnosti je bdel nad izgradnjo telefonskega omrežja. Čeprav sprva ni bilo pretiranega interesa, je s svojo mirnostjo, preudarnostjo in predvsem z načelom solidarnosti, da vsak uporabnik plača enak prispevek ne glede na oddaljenost od centrale – prepričal in tako je skoraj sleherni hiša dobila telefonski priključek.

Dva mandata in pol je bil predsednik sveta krajevne skupnosti. Pri urejanju cest, vodooskrbe in kanalizacije so pomagali tudi krajanji sami, poseben projekt pa je bila izgradnja poslovilne vežice. Narejena je bila po načrtu domačega arhitekta Blaža Slapšaka. S svojo širino, sposobnostjo povezati ljudi in umiriti strasti je dosegel, da je Šentrupert dobil eno najlepših poslovilnih vežic, ki še po danes ohranja mogočnost.

Podpiral je prizadevanja za ustanovitev samostojne občine Šentrupert, v kateri je bil tudi občinski svetnik. Odlikovala ga je sposobnost prisluhniti vsakomur, ne izključevati nikogar. Vedno zna prisluhniti in upoštevati tudi drugačna mnenja.

Ljubezen do kulture pitja vina, negovanja vinske trte in druženja je v tretjem življenjskem obdobju pripeljala do vodenja Vinogradniškega društva Šentrupert. Med letoma 2002 in 2010 je skrbel za vse aktivnosti društva, vključno s prireditvijo Cviček na trgu, ki je bila tista leta obogatena s posebno vinogradniško povorko, v kateri je bilo nazorno prikazano delo v vinogradu skozi vse leto ter tudi kletarjenje. Bil je idejni pobudnik društvenega biltena, njegova vina pa so bila in so še vedno med najboljše ocenjenimi vini.

Ko je njemu in ženi Olgi zdravje dopuščalo, sta rada zahajala v hribe in se udeleževala akcij Planinskega društva Polet Šentrupert, danes pa v Bistrici najbolj uživata v družbi otrok, vnukov in pravnukinje.

Franc Bartolj prejme naziv častni občan Občine Šentrupert za več kot polstoletno aktivno delovanje v Krajevni skupnosti Šentrupert in novi občini. Neprecenljiv je njegov prispevek v času delovanja v svetu Krajevne skupnosti Šentrupert pri gradnji telekomunikacijskega omrežja in postavitvi mogočne poslovilne vežice po načrtih domačega arhitekta Blaža Slapšaka. Neizbrisen pečat je s svojim delovanjem pustil v Vinogradniškem društvu Šentrupert, s svojo širino pa je bogatil tudi aktivnosti in akcije Planinskega društva Polet Šentrupert.

Realizacija proračuna v obdobju januar-april 2020

Zap. št.	kto	Bilančna postavka	proračun 2020	realizacija jan.- april	indeks real./pror.
I. PRIHODKI SKUPAJ (A+B)			4.667.193,11	815.058,00	17,5
A) TEKOČI PRIHODKI (70+71+72+73)			2,564,211.25	2,365,054.09	92.2
I.	70	Davčni prihodki (a+b+c+č)	2.312.037,02	743.711,22	32,2
a)	700	Davek na dohodek in dobiček-dohodnine	1.822.706,34	663.462,00	36,4
b)	703	Davki na premoženje (premičnine,nepremičnine,dediščine..)	406.517,68	38.330,21	9,4
c)	704	Domači davki na blago in storitve(posebne stor.;drugi davki)	82.813,00	43.295,95	52,3
č)	706	Drugi davki in prispevki	0,00	-1.376,94	
2.	71	Nedavčni prihodki (a+b+c+č+d)	1.416.120,00	70.470,89	5,0
a)	710	Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja (obresti)	1.286.820,00	2.816,05	0,2
b)	711	Upravne takse in pristojbine	3.100,00	1.394,96	45,0
c)	712	Globe in druge kazni	29.200,00	2.551,85	8,7
č)	713	Prihodki od prodaje blaga in storitev	12.000,00	12.915,64	
d)	714	Drugi nedavčni prihodki	85.000,00	50.792,39	59,8
3.	72	Kapitalski prihodki (a+b)	136.500,00	0,00	0,0
a)	720	Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	0,00	0,00	
b)	722	Prihodki od prodaje zemljišč in neopredmetenih sredstev	136.500,00	0,00	0,0
4.	73	Prejete donacije (a+b)	0,00	0,00	0,0
a)	730	Prejete donacije iz domačih virov (nepovratna sredstva!)	0,00	0,00	
b)	731	Prejete donacije iz tujine	0,00	0,00	
B) TRANSFERNI PRIHODKI (74)			802.536,09	875,89	0,1
a)	740	Prejeta sredstva iz državnega proračuna	802.536,09	875,89	0,1
b)	741	Prejeta sredstva iz drž.prorač. iz sredstev proračuna EU	0,00	0,00	
II. ODHODKI SKUPAJ			3.290.449,10	726.341,72	22,1
A) TEKOČI ODHODKI			978.364,36	288.811,47	29,5
a)	400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	215.633,76	52.917,85	24,5
b)	401	Prispevki delodajalcev za socialno varnost	34.209,66	9.705,64	28,4
c)	402	Izdatki za blago in storitve (dobavitelji)	686.420,94	213.335,21	31,1
č)	403	Plačila domačih obresti	10.000,00	7.252,97	72,5
d)	409	Rezerve	32.100,00	5.599,80	17,4
B) TEKOČI TRANSFERI			988.054,38	329.421,45	33,3
a)	410	Subvencije	6.984,73	5.133,30	73,5
b)	411	Transferi posameznikom in gospodinjstvom	675.968,81	218.614,86	32,3
c)	412	Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	28.999,57	15.561,10	53,7
č)	413	Drugi tekoči domači transferi	276.101,27	90.112,19	32,6
C) INVESTICIJSKI ODHODKI			1.242.470,36	102.833,80	8,3
a)	420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	1.242.470,36	102.833,80	8,3
Č) INVESTICIJSKI TRANSFERI			81.560,00	5.275,00	6,5
a)	431	Inv.transferi pravnim in fizičnim osebam ,ki niso PU	29.475,00	5.275,00	17,9
b)	432	Inv.transferi proračunskim uporabnikom	52.085,00	0,00	0,0
RAČUN FINANCIRANJA			proračun 2020	realizacija jan. - april	indeks real./pror.
A)	500	Domače zadolževanje	68.622,00	0,00	-
B)	550	Odplačilo domačega dolga	1.443.690,00	65.831,62	4,6
C)	A-B	NETO ZADOLŽEVANJE	-1.375.068,00	-65.831,62	4,8

Pismo direktorice občinske uprave

V zadnji številki glasila sem vam zaželela, naj vam pomlad prinese veliko veselja in prijetnih trenutkov. Žal je bila letošnja pomlad v znamenju zahrbtnega in uničujočega virusa, ki je vsaj za nekaj časa spremenil naša življenja.

Spoštovane občanke in občani!

V občinski upravi Občine Šentrupert smo kljub nepovabljenemu gostu v okviru možnosti in zapovedanih ukrepov opravili veliko dela. Z začetkom aprila se je celotna občinska uprava preselila v nove, zaposlenim in občanom prijazne prostore.

Zaradi omejevanja stikov smo morali kar nekaj aktivnosti opraviti na daljavo, med drugim tudi dve dopisni seji občinskega sveta. Prva dopisna seja je bila konec marca, na njej pa so občinski svetniki sprejeli Odlok o prenehanju veljavnosti Odloka o ustanovitvi Skupne občinske uprave Mirnska in Temeniška dolina, seznanili so se z Letnim poročilom OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert za leto 2019 ter s Poročilom o izvajanju storitve Pomoč družini na domu v letu 2019. Soglašali so tudi s spremembo cene za to socialnovarstveno storitev.

Občinski svetniki so se na dopisni seji seznanili tudi s Poročilom o delu Uredniškega odbora občinskega glasila Šentrupert za leto 2019, s Poročilom o pokopališki in pogrebni dejavnosti na pokopališču Šentrupert v letu 2019,

sprejeli Predlog letnega programa pokopališke dejavnosti za leto 2020 in Elaborat o oblikovanju cene izvajanja storitev 24-urne dežurne službe v občini Šentrupert za leto 2020.

Občinski svet Občine Šentrupert je na dopisni seji sprejel tudi Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o načinu izvajanja lokalne gospodarske javne službe oskrbe s toploto na ureditvenem območju »S-78«-območje ZPKZ Dob ter sklep o odkupu zemljišč za potrebe občinske ceste JP 927726.

Občinski svet Občine Šentrupert je sprejel še sklep o ukinitvi statusa javno dobro na zemljišču parc. št. 2173/2, k.o. 1387 – Cirnik in podal soglasje k imenovanju predstavnice Občine Šentrupert v svetu Javnega zavoda Zdravstveni dom Trebnje.

Na drugi dopisni seji so občinski svetniki odločili za podaljšanje delovanja šestega oddelka dnevnega varstva predšolske vzgoje v VVE Vrtec Čebelica v šolskem letu 2020/2021.

Ob delnem sproščanju ukrepov je Občinski svet Občine Šentrupert izvedel tudi redno sejo v prostorih Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert.

Na tej seji so občinski svetniki imenovali častnega občana Občine Šentrupert za leto 2020 in prejemnike priznanj Občine Šentrupert za leto 2020. Podali so soglasje k imenovanju Vere Rozman za direktorico Zdravstvene doma Trebnje in soglasje k imenovanju predstavnikov v svetu javnega zavoda Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert. Prav tako so soglašali z imenovanjem predstavnika Občine Šentrupert v svetu Območne izpostave Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Trebnje.

Občinski svet je sprejel dopolnitev Letnega načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Šentrupert za leto 2020, se seznanil s Poročilom o poslovanju JP Energetika Šentrupert d. o. o. v letu 2019 in načrtom dela za leto 2020 ter sprejel Program prodaje JP Energetika Šentrupert d. o. o. Občinski svetniki so sprejeli tudi Investicijski program komunalnega opremljanja Obrtne cone Šentrupert, Odlok o prodaji blaga zunaj prodajaln na območju Občine Šentrupert, soglašali z letnim programom JSKD, Območne izpostave Trebnje, ter sprejeli Zaključni račun Občine Šentrupert za leto 2019.

V razmerah, ki jih je narekoval Covid-19, smo v občinski upravi aktivno pristopili k pripravi razpisa za prodajo javnega podjetja Energetika Šentrupert, ki je trenutno že v postopku prodaje, prav tako smo izvajali vse potrebne aktivnosti za čimprejšnji začetek nadaljevanja komunalnega opremljanja obrtne cone Šentrupert.

Ves čas pa smo bili vpeti tudi v dogajanje, nastalo zaradi korona virusa, in se nanj odzivali. Ob tem se zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so tudi v kriznih razmerah pokazali veliko mero strpnosti in zanesljivosti, vsem občanom pa želim prijazno poletje in brezskrbne počitnice!

Anne Marie Valentar,
direktorica občinske uprave

Odplačevanje obveznosti iz preteklosti

Občina Šentrupert se močno trudi, da bi odplačala obveznosti iz preteklosti v čim večji meri, saj takratno prekomerno zadolževanje otežuje poslovanje občine in jo ovira pri dostopu do novih bančnih virov financiranja.

V letih 2019 in 2020 bomo odplačali zapadle obveznosti (rednega poslovanja) in tudi precejšnji del dolgoročnih obveznosti (bančni krediti in dolgoročne pogodbe). Do konca tega poslovnega

leta bo občina poplačala vse obveznosti iz tekočega poslovanja. Za naslednji dve leti bodo tako predvidoma ostali nepoplačani dolgoročni bančni krediti, obveznosti do države za povratna sredstva za investicije po 23. členu ZFO, dolgoročna pogodba za najem vrtca in varščina za nerealiziran projekt medgeneracijskega centra. S tem bi bili bližje povprečnemu zadolževanju občine v primerjavi z ostalimi občinami v Sloveniji (500 € na občana).

V priloženi tabeli so predstavljene najpomembnejše obveznosti, ki jih je občina že plačala in jih še bo v naslednjih letih. Končni cilj je, da občina posluje v normalnih razmerah in da ni prezdolžena, ob tem pa je pomembno tudi to, da je morebitni občinski dolg neposredno povezan s konkretnimi, vidnimi investicijami, ki so izvedene za dobrobit vseh občanov.

Andrej Martin KOSTELEČ, župan

ODPLAČEVANJE OBVEZNOSTI IZ PRETEKLOSTI

Obveznosti	Leta					Skupaj
	2019	2020	2021	2022		
Varščina za MGC in obresti + stroški	0.00	340,000.00	520,000.00	220,000.00	(a)	1,080,000.00
Najemnina za vrtec Čebelica	229,448.90	304,913.80	213,360.00	213,360.00	(a)	961,082.70
Bančni Krediti in obresti	193,435.55	196,168.48	196,168.48	196,168.48		781,940.99
Razne zapadle obveznosti zavodov in dobaviteljev	252,464.00	216,480.00	0.00	0.00		468,944.00
Plače, Stroški in Investicije javnih občinskih zavodov	94,777.75	45,278.12	0.00	0.00		140,055.87
Posojila v skladu ZFO 21 člen MGRT	10,059.42	19,290.64	30,000.00	40,000.00	(b)	99,350.06
Varščina zaradi morebitne škode (ELES)	47,000.00	46,819.25	0.00	0.00		93,819.25
Sodna poravnava za odkupljene terjatve	87,011.12	0.00	0.00	0.00		87,011.12
Utrditev in asfalt JP Zadraga in Hrastno	45,485.64	15,000.00	0.00	0.00		60,485.64
Komunalne storitve	54,575.64	0.00	0.00	0.00		54,575.64
Sanacija plazu Hom in Zabukovje	51,897.04	0.00	0.00	0.00		51,897.04
Bančni Kredit in druge obveznosti občinske družbe	39,349.02	10,750.00	0.00	0.00		50,099.02
Čistilna Naprava Škrljevo	46,394.16	0.00	0.00	0.00		46,394.16
Projektne dokumentacije (Prelesje, Kamnje...)	19,530.20	13,910.00	0.00	0.00		33,440.20
Prevozi osnovnošolcev	26,006.17	0.00	0.00	0.00		26,006.17
Storitve Prostorskega urejanja	17,555.80	4,477.40	0.00	0.00		22,033.20
Kupnina zemljišča za Vrtec	7,850.00	0.00	0.00	0.00		7,850.00
	1,222,840.41	1,213,087.69	959,528.48	669,528.48		4,064,985.06

(a) Zneski za leta 2020, 2021 in 2022 so ocena

(b) Zneski za leta 2021 in 2022 so približna

Boljši časi za dom kulture

Skoraj vsak kraj in vsaka občina ima svoj kulturni dom, ki je prostor druženja med občani, priložnost za srečanja, ogled lepe predstave ali koncerta in seveda praznovanja ob občinskem in državnih praznikih.

Tudi v Šentrupertu imamo dom kulture, ki pa ga je že dodobra načel zob časa. Na Občini Šentrupert smo se odločili, da se lotimo reševanja tega

problema oz. bolj priložnosti, saj tovrstne aktivnosti podpira tudi država, predvsem z namenskimi razpisi za izdelavo dokumentacije in nepovratnimi sredstvi za izvedbo investicije. Tudi zato bo to ena naših prioritet v tem in prihodnjem letu.

Primož Primec,
višji svetovalec za splošne zadeve

Investicija v rekonstrukcijo državne ceste Slovenska vas - Šentrupert

Lani se je začela zadnja faza rekonstrukcije državne ceste R3-750 od konca III. etape do jedra Šentruperta na osnovi podpisanega sporazuma med občino in državo. Dela so se začela 29. julija 2019 in bila zaključena 30. aprila letos. Celotna naložba je po poračunanih dodatnih delih in racionalizacijskih ukrepih znesla 893.131,67 €, od tega je občina iz svojega proračuna zagotovila 204.203,95 € (z DDV).

V sklopu rekonstrukcije ceste so bile urejene površine za pešce, javna razsvetljava in ostala komunalna infrastruktura. Pod zemljo so bile vgrajene

cevi za električne kable in tudi urejene telefonske in optične napeljave. Občina Šentrupert je izvedla tudi obnovo vodovoda in vodovodnih priključkov ter ločeno kanalizacijo: fekalna se sedaj prečrpava v staro skupno kanalizacijo, ki se izliva v Bistrico, meteorna kanalizacija pa se odvaja preko kanala, ki teče vzporedno z Deželo kozolcev in se izteka proti potoku Busenk. Dela je opravilo javno podjetje Komunala Trebnje d.o.o., investicija v to komunalno infrastrukturo z vključenem nadzorom pa je znesla 140.077,18 € (z DDV).

Pri rekonstrukciji zadnjega dela držav-

ne ceste, podcestne in obcestne infrastrukture, je bil tako delež občine Šentrupert 344.281,13 € (z DDV).

Zaradi izvajanja investicije na tem odseku državne ceste je bil izveden obvoz po lokalnih cestah. Vsem občanem in občanom Šentruperta ter podjetnikom se iskreno zahvaljujemo za strpnost in razumevanje zaradi hrupa, prahu, obvoza, delne zapore lokalne ceste in ostalih nevšečnosti.

Andrej Martin Kostelec, župan

Aktivnosti na področju okolja in prostora v Občini Šentrupert

Po zaključku epidemije so se na področju okolja in prostora v Občini Šentrupert ponovno začele ustaljene aktivnosti, ki vključujejo pripravo prostorskih aktov, vlaganje vlog in vprašanja občanov in občank.

Trenutno pripravljamo predlog prvih sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Občine Šentrupert (ISD OPN) za oddajo v nadaljnjo obravnavo nosilcem urejanja prostora (NUP) na državni in lokalni ravni (pristojna ministrstva, pristojni zavodi, različni mnenjedajalci s področja gospodarske javne infrastrukture in drugi). Spremembe in dopolnitve prostorskega akta naj bi bile sprejete do konca leta.

Trenutno pripravljamo štiri občinske podrobne prostorske načrte:

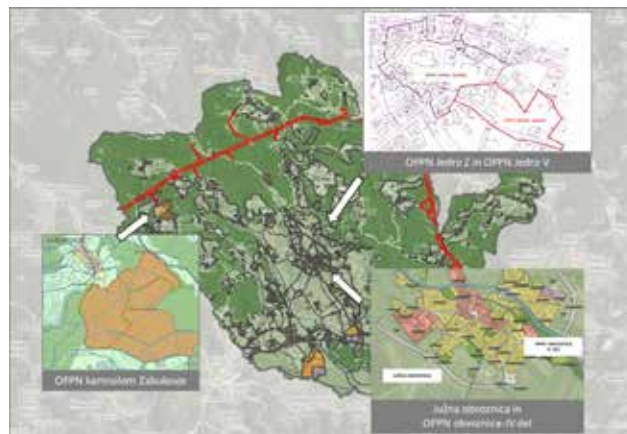
- a) OPPN Jedro Zahod in
- b) OPPN Jedro Vzhod, katerih cilj je ureditev jedra Šentruperta, ki zajema prerazporeditev dejavnosti, tako da se v jedru omogočijo dejavnosti javnega značaja, možnosti druženja, srečevanja in prireditve ter prerazporeditev tovarnega prometa

na prometno dostopnejše lokacije. Trenutno poteka pregled dosedanje dokumentacije in priprava idejnih zasnov glede na razvojno strategijo in cilje občine;

- c) OPPN za kamnolom Zabukovje EUP ZAB 47 - severni del, ki ureja ureditev območja kamnoloma za izkoriščanje dolomita. Pripravljen je bil dopolnjen osnutek, ki je bil poslan v prva mnenja NUP;
- d) OPPN za obvoznico Šentrupert – JV del, s katerim načrtujemo obvoznico Šentruperta

za JV odsek, da bi prometno razbremenili vaško jedro in trg pred cerkvijo. Pripravljeni osnutek je bil poslan v prva mnenja NUP.

Prostorske akte pripravlja podjetje URBI d. o. o. iz Ljubljane. Občina ►

Šentrupert pripravlja tudi projektno dokumentacijo za gradnjo južne obvoznice Šentrupert, s katero bi omogočili izboljšavo krajevnega prometnega omrežja in umirjanje prometa v jedru naselja.

V postopku priprave je tudi državni prostorski načrt (DPN) za gradnjo 2 x 110 kV daljnovoda Trebnje-Mokronog-Sevnica, ki poteka tudi na območju Občine Šentrupert. Koordinator priprave prostorskega akta je Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, Ljubljana.

dr. Martina Lavrič,
višja svetovalka za okolje in prostor

Nove usmerjevalne table do naših znamenitosti

V sklopu obnove ceste skozi jedro Šentruperta so, skladno s projektom, postavljene nove usmerjevalne table do naših znamenitosti.

Tako bo pot tudi za naše obiskovalce lažja.

Občinska uprava

Zdravje v Občini Šentrupert

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), OE Novo mesto nam je posredoval publikacijo Zdravje v občini 2020 s podatki za Šentrupert. Podatki so namenjeni pregledu ključnih kazalnikov zdravja v občini v primerjavi s slovenskim in regionalnim povprečjem, objavljeni pa so tudi na uradni spletni strani NIJZ, da bi lokalna skupnost pristopila k izvedbi ukrepov za izboljšanje stanja.

V okviru Centra za krepitev zdravja (CKZ), ki deluje pod okriljem Zdravstvenega doma Trebnje, je Lokalna skupina za krepitev zdravja in zmanjšanja neenakosti v zdravju pripravila strategijo za krepitev zdravja oz. Strateški načrt krepitev zdravja Občin Trebnje, Mirna, Mokronog-Trebelno in Šentrupert, v katerem je izpostavila številne ukrepe za izboljšanje in krepitev zdravja prebivalcev. Lokalno skupino za krepitev zdravja sestavljajo predstavniki iz lokalne skupnosti (predstavniki ranljivih skupin prebivalstva: CSD, RKS, ZRSZZ, OŠ, vrtci, upokojeanci, gasilci, DSO, predstavniki občin, Mladinski svet Trebnje).

CKZ je izrednega pomena za lokalne skupnosti, saj je njegov namen nadgradnja že obstoječih preventivnih programov za otroke, mladostnike in odrasle. Posebna pozornost je namenjena ranljivim in socialno ogroženim skupinam. Z izvajanjem različnih programov želi prispevati k boljši informiranosti, motiviranosti in posledično vključenosti širšega kroga prebivalstva v preventivne programe ter k dostopnejšim, sprejemljivejšim in ustrežnejšim preventivnim obravnavam.

Strateški načrt krepitev zdravja Občin Trebnje, Mirna, Mokronog-Trebelno in Šentrupert temelji na 6 namenih in ciljih:

1. Promocija zdravega načina življenja
2. Povečati zmožnost skupnosti
3. Krepiti dejavnike tveganja
4. Ohraniti zdravo življenjsko okolje
5. Zmanjšati neenakosti v okolju
6. Podpirati programe zgodnjega odkrivanja kroničnih nenalezljivih bolezni

Lokalne skupnosti aktivno sodelujejo pri promociji dogodkov, prireditvev in delavnic ter preko javnih razpisov, skladno s proračunskimi zmožnostmi, finančno podpirajo izvedbo številnih aktivnosti na športnem, kulturnem, turističnem, socialno-zdravstvenem področju.

Okolje, v katerem ljudje bivajo in delajo, pomembno vpliva na njihovo zdravje. Podatke za vse slovenske občine, dodatne grafične prikaze in definicije kazalnikov najdete na spletni strani <http://obcine.nijz.si>, v nadaljevanju navajam nekaj dejstev o zdravju v občini Šentrupert.

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 17,5 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 16,4 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka ali sladkorne bolezni, je blizu slovenskemu povprečju.

- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila – tako kot v Sloveniji – 2,1 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 8,3 na 1000, v Sloveniji 6,5.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 38 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji 19.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 0,8 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,4.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil višji od slovenskega povprečja.
- Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 72,0 %, v Sloveniji pa 64,6 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 73,2 %, v Sloveniji pa 71,7 %.

Danica Grandovec,
višja svetovalka za družbene dejavnosti

Kazalniki zdravja v občini: Šentrupert

Prikazane so izbrane vrednosti kazalnikov zdravja za občino v primerjavi z upravno enoto, statistično regijo in Slovenijo. Graf kaže primerjavo kazalnikov na ravni občine z državnim povprečjem. Kazalniki so testirani na statistično značilnost. V majhnih občinah zaradi majhnega števila dogodkov lahko pričakujemo večja nihanja vrednosti kazalnikov med posameznimi leti. Definicije, dodatni podatki in grafični prikazi so dostopni na NIJZ spletni strani ►.

● ▲ ▼ ▢ ■ Položaj občine glede na povprečje Slovenije (■) in glede na razpon vrednosti po občinah od najnižje do najvišje (■). Pri kazalnikih, kjer ni oznake, v opazovanem časovnem obdobju ni bilo pojava (*).

Barve in oblike oznak pomenijo:

▲ Zelena – občina je statistično značilno boljša od povprečja preostale Slovenije.

■ Modra – občina je statistično značilno različna od povprečja preostale Slovenije, zelenega gibanja kazalnika ni mogoče enoznačno določiti.

▼ Rdeča – občina je statistično značilno slabša od povprečja preostale Slovenije.

● Rumena – občina se statistično značilno ne razlikuje od povprečja preostale Slovenije.

○ Bela – vrednost izbranega kazalnika zaradi majhnosti opazovane populacije (majhnega števila primerov) ni zanesljiva.

	Kazalnik	Občina	UE	Regija	SLO	Enota	Manj od povprečja	Več od povprečja
Prebivalci in skupnost	1.1 Razvitost občine	1,07	/	/	1,00	indeks		
	1.2 Prirast prebivalstva	13,4	16,2	8,5	6,8	%		
	1.3 Starejše prebivalstvo (nad 80 let)	4,1	4,8	5,2	5,3	%		
	1.4 Osnovno izobraženi odrasli (OŠ ali manj)	23,9	17,3	16,8	14,4	%		
	1.5 Stopnja delovne aktivnosti	54,2	68,3	67,2	64,4	%		
Dejavniki tveganja	2.1 Telesni fitnes otrok	50,3	53,2	51,4	52,3	indeks		
	2.2 Prekomerna prehranjenost otrok	26,0	28,2	26,7	24,5	%		
	2.5 Poškodovani v transportnih nezgodah	0,8	1,5	1,6	1,4	sss/1000		
	2.6 Prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji	18,3	9,3	9,6	9,1	%		
	2.11 Konoplja (marihuana, hašiš)	9,8 ^m	21,0	16,4	20,7	%		
Preventiva	3.1 Odzivnost v Program Svit	72,0	68,5	67,6	64,6	%		
	3.2 Presejanost v Programu Zora	73,2	73,6	71,7	71,7	%		
	3.4 Presejanost v Programu DORA	79,7	77,0	73,9	76,2	%		
Zdravstveno stanje	4.2 Bolniška odsotnost	17,5	17,5	17,9	16,4	dnevi		
	4.3 Astma pri otrocih in mladostnikih (0-19 let)	0,4	0,2	0,6	1,0	sss/1000		
	4.4 Bolezni, neposredno pripisljive alkoholu (15 let in več)	2,4	2,1	1,9	1,9	sss/1000		
	4.5 Prejemniki zdravil zaradi sladkorne bolezni	5,5	5,6	5,3	5,2	sss/100		
	4.6 Prejemniki zdravil zaradi poviš. krvnega tlaka	24,8	24,9	25,3	23,0	sss/100		
	4.7 Prejemniki zdravil proti strjevanju krvi	12,0	12,1	12,2	11,9	sss/100		
	4.8 Srčna kap (35-74 let)	2,1	1,9	2,0	2,1	sss/1000		
	4.9 Možganska kap (35-84 let)	2,4	2,5	2,5	2,6	sss/1000		
	4.10 Novi primeri raka	572	565	568	563	sss/100.000		
	4.15 Novi primeri raka debelega črevesa in danke	77	84	75	70	sss/100.000		
	4.16 Novi primeri raka pljuč	63	59	68	67	sss/100.000		
	4.17 Novi primeri raka dojke	59	94	128	121	sss/100.000		
	4.18 Novi primeri malignega melanoma	8	18	23	26	sss/100.000		
	4.11 Zlomi kolka pri starejših prebivalcih (65 let in več)	8,3	7,8	7,0	6,5	sss/1000		
	4.12 Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj	14,0	14,0	15,2	14,7	sss/100		
	4.13 Pomoč na domu	1,9	2,4	2,0	1,7	%		
	4.14 Klopni meningoencefalitis	. ⁿ	. ⁿ	8,3	9,2	sss/100.000		
Umrljivost*	5.1 Umrljivost po stalnem bivališču	1116	1036	968	916	sss/100.000		
	5.2 Umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja (0-74 let)	83	89	85	77	sss/100.000		
	5.3 Umrljivost zaradi vseh vrst raka (0-74 let)	219	172	172	162	sss/100.000		
	5.6 Umrljivost zaradi raka pljuč (0-74 let)	86	43	43	41	sss/100.000		
	5.7 Umrljivost zaradi samomora	38	28	17	19	sss/100.000		

Legenda: /: kazalnik na tej administrativni ravni ni smisel; sss: starostno standardizirana stopnja na 100, 1000 ali 100.000 prebivalcev, na slovensko populacijo 17.2014. *: spremenjen izračun po stalnem bivališču namesto po običajnem je pojasnjen v "Opisi kazalnikov" v dokumentu "Metodološka pojasnila" na spletni strani.

^m: Podatki temeljijo na statističnem modelu. ⁿ: V izbranem časovnem obdobju ni bilo pojava.

Pojasnilo h kazalnikom:

Prebivalci in skupnost: 1.1: leto 2018; 1.2: leto 2018; 1.3: leto 2018, stari 80 let in več; 1.4: leto 2018, stari 25-64 let; 1.5: leto 2018, stari 15-64 let. **Dejavniki tveganja za zdravje:** 2.1: leto 2018, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.2: leto 2018, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.5: povprečje 2013-2017; 2.6: povprečje 2013-2017; 2.11: leto 2018. **Preventiva:** 3.1: leto 2018; 3.2: povprečje 17.2015 – 30.6.2018, ženske, stare 20-64 let; 3.4: 11.2018 – 31.10.2019, ženske, stare 50-69 let. **Zdravstveno stanje:** 4.2: leto 2018, zaposleni prebivalci; 4.3: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 0-19 let; 4.4: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, starejši od 15 let; 4.5: leto 2018; 4.6: leto 2018; 4.7: leto 2018; 4.8: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 35-74 let; 4.9: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 35-84 let; 4.10: povprečje 2012-2016, novo odkriti raki razen nemelanomskega; 4.11: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 65 let in več; 4.12: leto 2018; 4.13: leto 2018, stari 65 let in več; 4.14: povprečje 2009-2018; 4.15: povprečje 2012-2016; 4.16: povprečje 2012-2016; 4.17: povprečje 2012-2016; 4.18: povprečje 2012-2016. **Umrljivost:** 5.1: povprečje 2014-2018; 5.2: povprečje 2014-2018, stari 0-74 let; 5.3: povprečje 2014-2018, stari 0-74 let; 5.6: povprečje 2014-2018, stari 0-74 let; 5.7: povprečje 2014-2018.

Viri podatkov: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za finance, Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, Fakulteta za šport (UL), Register raka, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

NOVICE IZ DRŽAVNEGA ZBORA

Epidemija koronavirusa s prvim junijem uradno preklicana

Prihajajo težki časi, a tam, kjer je volja, je tudi pot. Država bo vse moči usmerila v pomoč gospodarstvu in sprejela takšne ukrepe, da bo trenutna kriza le začasna.

V DZ smo sprejeli ukrepe za ohranitev delovnih mest in pomoč podjetjem. Mednje sodi tudi subvencioniranje skrajšanja delovnega časa, ki je zagotovljen vsem upravičenim delodajalcem na področju turizma, gostinstva, avtomobilske industrije, kmetijstva ter še nekaterim drugim.

Med epidemijo so pomembno vlogo odigrali prostovoljci s svojim nesebičnim delom, kar smo prepoznali in zato bo 3000 prostovoljcev Civilne zaščite in prostovoljnih gasilcev tako prejelo izplačan dodatek 30 evrov na dan.

V NSi smo se že vrsto let zavzemali za dvig povprečnin obči-

nam. Uresničili smo dogovor iz koalicijske pogodbe in povprečnino za občine v letu 2020 dvignili s 589,11 na 623,96 evra. Zvišanje povprečnin pomeni več denarja za investicije za uresničitev projektov v posameznih lokalnih skupnostih, več denarja za ceste, komunalno infrastrukturo, vrtce, šole, gospodarstvo, kmetijstvo, društva ... **Za Občino Šentrupert to pomeni nekaj več kot 115.000 € več sredstev iz naslova povprečnine.** Občina bo lahko ta denar porabila za hitrejši razvoj in za boljši življenjski standard občanov. Pomembno je, da višina povprečnine velja za celotno leto 2020 in ne le za obdobje po uveljavitvi zakona.

Vsem občankam in občanom občine Šentrupert čestitam ob Dnevu državnosti, 25. juniju, in občinskem prazniku.

Blaž Pavlin, poslanec

DELO KRAJEVNE ORGANIZACIJE RK ŠENTRUPERT

Spremembe na čelu KORK Šentrupert

V začetku leta je s funkcije predsednice Krajevne organizacije RK Šentrupert nepreklicno odstopila dolgoletna prostovoljka in predsednica KORK, Ruža Brcar.

Ruža Brcar je bila prostovoljka KORK Šentrupert od leta 1990, leta 2008 pa je od dolgoletne predsednice Marije Brezovar prevzela vodenje organizacije. Svoje delo je veskozi opravljala zavzeto, vestno, predano in z veliko pozitivne energije. Zato je tudi prejela več priznanj: leta 2008 diplomu Rdečega križa Slovenije, 2016 pa bronasti znak Rdečega križa Slovenije, ki se podeljuje za aktivno prizadevanje pri izpolnjevanju nalog in uresničevanju ciljev Rdečega križa Slovenije, istega leta je prejela tudi občinsko priznanje za dolgoletno prostovoljno delo v humanitarni

organizaciji ter požrtvovalnost in pripravljenost pomagati pri različnih akcijah v občini, posebej pri organiziranju pomoči pomoči potrebnim.

Po njenem odstopu se delo v KORK Šentrupert nadaljuje. Zaradi pandemije in omejenih finančnih sredstev v letošnjem letu žal ne bodo izvedene vse aktivnosti, sprejete z letnim programom dela, vendar široka mreža prostovoljk KORK Šentrupert še vedno predano skrbi za ranljivejšo skupino občanov.

Trenutno vse aktivnosti začasno vodi prostovoljka Milena Jaklič, zato se občani za vsa vprašanja lahko obrnete neposredno nanjo. Dosegljiva je na telefonski številki 040 499 731.

Katja Strmole, OZRK Trebnje

Poletje s Planinskim društvom Polet

Vsem članom Planinskega društva Polet ter ljubiteljem gora z veseljem sporočamo, da je po nekaj mesecih mirovanja zaradi nastalih razmer društvo spet aktivno. Poletje bo prijetno in aktivno.

Pred vami je povzetek junijskih in julijskih društvenih akcij. Ob tej priložnosti lepo vabimo vse naše člane in zainteresirane, da se jih udeležite in se ponovno snidete s prijatelji.

5. junija smo se že odpravili na 167. Lunohod v Nebesa, 6. junija so se nekateri naši člani udeležili Mahove pohodne poti ob zaključku tečaja gorskih stražarjev, 7. junija pa je bilo srečanje naravovarstvenikov na Veliki Planini.

13. junija, na Dan slovenskih planincev, bi moralo biti vse-narodno srečanje planincev, ki pa je zaradi še vedno veljav-nih omejitev letos žal odpadlo. Vseeno smo praznik planin-cev doživeli v gorah: na ta dan je bil načrtovani društveni izlet na Stegovnik nad Jezerskim, grebensko goro s prele-pim razglednim oknom. V juliju bo društvo izvedlo vzpon na Kanin, hkrati pa tudi izlet manjše zahtevnosti na Primorsko, po vsej verjetnosti bomo obiskali slapovi Slovenske Istre.

Od začetka junija naprej so do nadaljnjega uradne ure društva vsako prvo in vsako tretjo sredo od 19. do 20. ure v društvenih prostorih v Slovenski vasi 5. Toplo vabljeni, da se oglasite, na razpolago vam je tudi društvena knjižnica.

Naj vam poživljajoča gorska narava da moč za prebujanje v boljši svet, ki ga soustvarjamo vsi skupaj.

Srečno in srčno v gorah!

Andreja Udovč, PD Polet

Vaški pevci iz Šentruperta

Društvo Mavrica Šentrupert smo ustanovili leta 2003. Pobudnika sta bila Maks Franc Kurent in Jože Lokar skupaj z nekaterimi vaščani. Ime Mavrica smo izbrali, ker mavrica simbolno povezuje dva bregova, mlade in stare, ljudsko petje z ostalo kulturo.

Istega leta so del društva postali tudi Vaški pevci iz Šentruperta. Danes skupino sestavlja devet moških glasov, ki zazvenijo po mnenju različnih ocenjevalcev kot edinstveni duhovni most iz preteklosti v zdajšnji trenutek. Pesem je sooblikovala naša življenja, zato zveni pristno in se dotakne src naših poslušalcev. Vedno znova nas navdihuje in v nas prebuja naravnost za dobro in slovenstvo. Izdali smo že štiri zgoščenke (2008, 2009, 2014, 2018) in dve pesmarici. Ljudsko petje ohranja kulturno izročilo prejšnjih generacij. Tudi zato smo Slovenci ohranili svoj jezik, kulturo in način življenja.

Ob ustanovitvi smo v prvi sestavi peli Polde Grebenc, Jože Lokar, Nace Kraševac, Jože Gracar, Jože Cugelj in Maks Franc Kurent, ki je že vsa leta tudi vodja pevcev. Z

Foto: osebni arhiv

odhodom dveh pevcev so se nam pridružili trije novi, danes smo Vaški pevci Dušan Zaman, Nace Kraševac, Jure Bizjak, Toni Starič, Primož Jaki, Darko Štamcar, Nace Jerovšek, Polde Piškur in Maks Franc Kurent.

Vsako leto izvedemo tri večje prireditve. V farni cerkvi je prireditev z naslovom Koncert ljudskih in umetnih pesmi, druga je srečanje vinogradnikov v Selah ob blagoslovu klopotev in tretja v galeriji OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, kjer organiziramo srečanje skupin ljudskih pevcev in godcev. Med letom pojemo na srečanjih in družinskih praznovanjih – ne mine mesec, da ne bi imeli kakšnega nastopa.

Prejeli smo več priznanj, najbolj ponosni pa smo na drugo mesto na republiškem tekmovanju ljudskega petja v Šentjerneju (2011) in občinsko priznanje (2015).

Letos se je naše delovanje malo zaustavilo zaradi epidemije koronavirusa, vendar z junijem ponovno pričnemo z vajami in nastopi. Iskrena hvala pevcem, ki svoj prosti čas namenjajo vajam in prepevanju na prireditvah, hvala pa tudi donatorjem ter JSKD OI Trebnje za finančno podporo. Vsako leto je naše delovanje podprla tudi občina, ki pa letos tega žal zaradi pomanjkanja sredstev ne bo storila.

Pesmi so misli, ki jih pojemo s čutom, kadar nas muči bolečina in tarejo skrbi ali kadar nas preveva veselje. Pesem nam ne prežene le slabega razpoloženja in dolgočasje, ampak nas v srcih tudi združi. Zatorej: Zapijmo!

Maks Franc Kurent
foto: arhiv Vaških pevcev

Turistično društvo Šentrupert vabi v svoje vrste

Turistično društvo Šentrupert je ponovno oživilo spomladi leta 2019, ko je bil imenovan novi predsednik Alen Žago in novi člani odborov. Na občnem zboru se nam je pridružilo kar nekaj novih članov, ki podpirajo razvoj turizma v naši občini. Prvotna naloga TD Šentrupert je povezovanje med društvi in občani, hkrati pa si želimo popestriti družabno dogajanje in pristne medsebojne odnose. Stremimo k spodbujanju prodaje lokalnih izdelkov in pridelkov, zato smo ustvarili Tržnico, ki jo lahko obiščete vsako prvo soboto v mesecu v Deželi kozolcev. V letu 2019 smo izvedli še Šentruperski večer, božično-novoletni sejem, sodelovali smo z Deželo kozolcev in občino, poleg vsega pa smo prevzeli prodajo knjige "Naruobe prov", avtorice dr. Vere Smole.

V prihodnje si želimo pridobiti še več aktivnih članov, ki bi s svojimi inovativnimi idejami pripomogli k razvoju turizma v naši občini. Vabljeni med nas!

Alen Žago, predsednik TD Šentrupert

I. Niko Kralj – raziskovalec kozolcev

Niko Kralj, znani slovenski oblikovalec in arhitekt, je poleg industrijskega oblikovanja veliko časa posvečal tudi raziskovanju kozolcev. Svoje delo je beležil predvsem s fotografskimi zapisi v 70. letih 20. stoletja. Te dni intenzivno urejamo njegovo dokumentacijo, ki jo hranimo v muzeju. Skupaj z njegovo hčerko Veroniko Iglič – Kralj pripravljamo vsebine. Kraljevo delo s področja kozolcev bomo

predstavili ob 100-letnici njegovega rojstva, in sicer 7. septembra 2020 v Deželi kozolcev.

Na fotografiji kozolec fotografiran pri Vitanju, marec 1971.
Avtor fotografije: Niko Kralj

2. Obisk vrtničkarjev in šolarjev

Muzej vsakodnevno obiščejo vrtničevski otroci, občasno pa tudi učenci osnovne šole. V sredo, 3. junija 2020, smo gostili učence četrtega razreda, ki so imeli v muzeju pouk likovne umetnosti. Tudi zaključek vrtca so otroci organizirali v muzeju. Veseli smo, da prostor muzeja služi tudi za tovrstne aktivnosti.

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

3. Šentruperske šmarnice urejajo vrt v muzeju

Veseli smo pobude Društva podeželskih deklet in žena Šentruperske šmarnice, ki so se odločile, da bodo urejale vrt v muzeju. Najprej so vrt očistile, sledi pa ponovna zasaditev zdravih rastlin in cvetja. Hvala!

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

4. Mednarodni dan muzejev

18. maja smo v muzeju obeležili mednarodni dan muzejev, ko imajo vsi muzeji za vse obiskovalce odprta vrata brezplačno. Obiskalo nas je nekaj manj obiskovalcev kot prejšnja leta.

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

5. Prestavitev Steklasovega kozolca

Konec leta 2019 je nekdanji lastnik občini Šentrupert podaril kozolec iz domačije Ivana Steklase. Gre za toplar na tri pare oken, ki je bil narejen leta 1911. Izdelal ga je Janez Karlič starejši, doma iz Velikega Cirknika. Tesarja na terenu prepoznamo po njegovih prezračevalnih linah, nabornih motivov, motivih golobčkov in moštranc, ki so upodobljeni tudi na pročelju tega kozolca.

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Vse od pridobljenega lastništva kozolca smo oblikovali zamisli, kako in s kakšnimi vsebinami umestiti kozolec v prostor muzeja na prostem. Vsekakor bi lahko rekli, da so kozolci dragocenejši "in situ", torej na mestu samem, kot je to Blažetov (Simončičev) toplar, vendar bi bil v tem primeru kozolec najverjetneje obsojen na propad ali pa bi ga kot mnoge odpeljali na druge lokacije.

Domačijo Ivana Steklase omenjajo tudi tako imenovane Orlove skupine raziskovalcev leta 1961, kjer smo našli dragoceno gradivo o domačiji.

Konec maja 2020 smo si ogledali kozolec in pripravili prve načrte posameznih akcij prestavitve. Ogled smo opravili župan Andrej Martin Kostelec, Matevž Ramovš, Peter Pavlin ml., Marjan Slapšak in Alenka Stražišar Lamovšek. Določili smo tudi lokacijo kozolca v muzeju. Vsekakor so pobude in ideje zaželeni tudi iz vaše strani.

Vse, ki bi se želeli udeležiti posameznih akcij, lepo vabimo k sodelovanju. Najbolje, da nas pokličete ali pišete, da vas bomo lahko o vsem obveščali pravočasno. Dosegljivi smo na telefonski številki 040 256 737 ali e-naslovu info@dezalakozolcev.si.

6. Muzeji se povezujemo

Ena izmed aktivnosti muzeja je tudi povezovanje. V letošnjem poletju smo skupaj z muzejem Lojzeta Slaka in Toneta Pavčka oblikovali ponudbo skupne vstopnice. Veseli smo te izkušnje.

7. Muzejska noč

V Deželi kozolcev smo za poletno muzejsko noč, 20. junija 2020, načrtovali poseben filmski večer v muzeju na prostem. Žal nam je to preprečilo vreme. Projekcija filma z naslovom "Kozolci na Slovenskem - podobe sedanosti" je bila tako v galeriji osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert.

Avtor filma Tinček Ivanuša je v filmu predstavil kozolce skozi zgodbo o vnuku in dedku. Kozolce in njihove zgodbe je pet let snemal po Slovenii, nekajkrat je obiskal tudi Deželo kozolcev. Pri nas je posnel več dogodkov, med njimi vdevanje sena, košnjo, puljenje lanu, trenje lanu, vdevanje ajde, pšenice, tesaње, ljudske ples in podobno. V več motivih so sodelovali tudi domačini Etno družabno društvo Draga pri Šentrupertu in Šentrupertske Šmarnice ter nekaj posameznikov. Sodelovali so tudi folklorna skupina Nasmeh iz sosednje občine. Aktivno je z avtorjem filma v času snemanja v Šentrupertu sodeloval tudi sin tesarkega mojstra Janka Gregorčiča (avtor Simončičevega toparja) Alojz Gregorčič.

Na dogodku so spregovorili župan Andrej Martin Kostelec, vodja trebanjske izpostave JSKD Joži Sinur, direktorica zavoda Dežela kozolcev Alenka Stražišar Lamovšek, sodelujoči v filmu in član društva Draga Stanko Okoren ter avtor filma Tinček Ivanuša, ki ga je Alojz Gregorčič na dogodku tudi predstavil kot vztrajnega, natančnega in marljivega snemalca filmov.

V Deželi kozolcev si želimo še tovrstnih dogodkov, seveda še raje v ambientu med mojstrovini tesarstvih mojstrov.

MUZEJSKA NOČ, foto: Franc Pepelnak

8. Razstava - Lovro Inkret: Barvni utrinki Šentruperske doline

Lovro Inkret ima od leta 1990 status svobodnega likovnega ustvarjalca. Živi in dela v Ljubljani in v Šentrupertu. Imel je več kot 30 samostojnih kiparskih in slikarskih razstav v domovini in tujini ter 23 skupinskih razstav. Sodeloval je tudi na desetih likovnih kolonijah.

Lovro Inkret, avtor razstave, med nagovorom pred simbolnim odprtjem, foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Lovro Inkret: »Odslikavo Šentruperta in okolice v 16 slikah, ki jih razstavljam v Deželi kozolcev, sem večinoma ustvaril v zadnjih letih mojega bivanja v tem kraju. Vizualni spomin na to čudovito dolino seže že v 80. leta prejšnjega stoletja. Od leta 2012 pa tu tudi živim. Naravo pa tudi ljudi v tem kraju sem začel spoznavati na bolj neposreden način. Občutil sem živ utrip, lepoto in čarobnost te zanimive doline. Spoznal sem tudi neusmiljeno moč in usodnost narave in ljudi. Vse to poskušam prenesti na svoje platno. Predvsem naravo! Moje slike so v slogu realizma z rahlim naturalističnim pridihom. Kolorizem teh krajev je miren, brez velikih barvnih kontrastov, nekako mističen ... Posebno, ko jesenske ali poletne meglice naredijo mehke, zelene griče še bolj skrivnostne. Zato je taka tudi moja barvna paleta. Seveda je v tem prelepem delu naše Slovenije še veliko motivov, ki bi bili vredni upodobitve.«

Avtor se tokrat v Deželi kozolcev predstavlja s slikarskimi deli, ki so nastala med letoma 1994 in 2020. S slikami upodobi krajino v različnih letnih časih, predstavi barvno paleto krajine, išče motive, ki so na eni strani poznane razglednice na to dolino in na drugi strani presenetni s povsem novimi pogledi.

Veseli smo, da lahko tudi v Deželi kozolcev gostimo takšne mojstrovine in smo ponosni, da med nami živi ustvarjalec, ki je zapisal podobe za vedno. Postavitev razstave smo morali prilagoditi vremenskim razmeram. Vsekakor to ne bo stalnica v muzeju, vendar smo morali zaščititi dela slikarja pred poškodbami. Se zahvaljujemo za razumevanje.

Del razstave pod Jurgličevim toparjem, foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Alenka Stražišar Lamovšek, Dežela kozolcev

Tretješolci v Termah Čatež

Zadnji teden pred razglašeno epidemijo korona virusa so učenci 3. razreda izvedli šolo plavanja v Termah Čatež. Učenci so izpopolnjevali plavalne veščine v bazenu, ki je bil napolnjen. Poleg plavanja so učenci v večernih urah veliko ustvarjali, se pomerili v različnih kvizih in športnih igrah. V petek, 13. marca, pa smo jih srečne in zdrave pripeljali pred šolo in jih izročili zaskrbljenim, a zadovoljnim staršem.

S plavalnim tečajem smo opravili dve najpomembnejši stvari: prvič, učenci so usvojili eno najpomembnejših ži-

vljenjskih veščin, in drugič, nismo se ustrašili grozečega koronavirusa in se zdravi vrnili domov.

Hvala ravnatelju, ki nas je v teh zahtevnih časih vsestransko podprl.

Zahvala tudi mojim sodelavcem Igorju, Ireni, Miri in Damijani, s katerimi smo skupaj izvedli za otroke pomembno preizkušnjo.

Razredničarka Katja Kramer Simončič

Prvošolci med učenjem na daljavo

V mesecu marcu se je naše klasično šolanje spremenilo v šolanje na daljavo. V prvem razredu se branja še učimo, zato so imeli starši pri učenju in branju navodil pomembno vlogo.

Navodila za delo so bila objavljena na spletni strani šole, starši in otroci pa so učiteljici pridno pošiljali fotografije in komentarje izvedenih dejavnosti.

Obležili smo dan šole, izvedli spretnostne naloge v okviru športnega programa Zlati sonček, risali v računalniškem programu, sodelovali na likovnih natečajih, utrjevali branje in zapisovanje velikih tiskanih črk ter računali do 20. Otroci so naloge odlično opravili, za kar se lahko zahvalimo skrbnim staršem naših prvošolk in prvošolcev.

Po dveh mesecih smo se polni energije in novih dogodivščin vrnili v šolske klopi. Šolske ure potekajo podobno kot prej, vendar z več poudarka na medosebni razdalji, higieni rok, razkuževanju miz in prezračevanju učilnice.

Veseli smo, da smo ponovno skupaj, saj so otroci že močno pogrešali svoje prijatelje. Nasmejano stopamo v zadnje tedne letošnjega šolskega leta ter vsem skupaj želimo zdrave in razigrane počitnice.

Tea Škarja, učiteljica 1. razreda

Pouk na daljavo in četrtošolci

Med poukom na daljavo so učenci 4. razreda poleg načrtovanih učnih vsebin opravili tudi veliko različnih dejavnosti. Učenci so izpostavili nekaj najbolj zanimivih:

- vsak teden smo opravili po eno domače opravilo (superherojske naloge),
- sodelovali na natečaju ČZS in poslikali panjske končnice,
- sodelovali na literarnem natečaju Naša mala knjižnica in pisali spise z naslovom »Na mojem vrtu je zrasla črna vrtnica«,
- pripravili velikonočne dobrote (pirhe in velikonočne zajčke iz kvašenega testa),
- izdelali igre in igrače iz odpadne embalaže,
- izdelali viseči vrt, kamor je vsak pose-

jal semena izbrane rastline in skrbel zanje,

- opravili čistilno akcijo, na kateri je vsak učenec očistil okolico svojega doma,
- zapisovali besede iz naravnih materialov,
- izdelali umetnine iz naravnih materialov in še veliko drugega.

Kaj pravijo o pouku na daljavo četrtošolci:

- Delo na daljavo mi je bilo zelo všeč.
- Pogrešal sem prijatelje.
- Lahko sem dlje spal.
- Všeč so mi bile naravoslovne in glasbene dejavnosti.
- Moderno se mi je zdelo sodelovati z učiteljico in s sošolci preko zooma.

- Všeč so mi bili filmčki o določeni snovi.
- Všeč mi je bil tehniški dan, ko smo izdelovali igre oz. igrače.
- Rada sem ustvarjala pri likovni umetnosti.
- Pogrešala sem sošolce in učiteljico, veliko sem ustvarjala.
- Všeč mi je bilo, ko smo izdelovali igre.
- Super mi je bilo, ker sem naloge lahko reševala kasneje, saj rada dlje spim.
- Všeč mi je bilo, da smo imeli pri določenih nalogah več dni časa za reševanje.
- Všeč so mi bile športne dejavnosti.
- Rad se reševal naloge na spletu.

Razredničarka Andreja Sokol

Slovo devetošolcev

15. junija so šentruperski devetošolci pomahali v slovo osnovnošolskemu izobraževanju. Zaključek ni bil takšen, kot so ga načrtovali, saj ga je zapovedovala epidemija korona virusa. Osemnajst učencev in učenk je uspešno zaključilo devetletno šolanje. Pripravljeni so na nove izzive, ki jih čakajo na novi poti. Srečno, devetošolci!

Slovo. Težko, še posebej ob koncu devetega razreda. Težko se je posloviti od sošolk in sošolcev, s katerimi smo stkali močne vezi, s katerimi smo toliko doživeli. Pogrešali bomo vse lepe trenutke, nosili v sebi solze in smeh osnovnošolskih dni. Toda moramo naprej, začenja se novo poglavje v našem življenju. Odpirajo se nova vrata, odhajamo v svet, spoznali bomo nove ljudi. V teh devetih letih smo se zelo spremenili. Iz malčkov smo postali že skoraj odrasli, ki se vse bolj zavedamo svojih obveznosti in odgovornosti. Hvaležni smo za vse, kar nas je obliko-

valo. Spomini na osnovno šolo pa bodo za vedno ostali zapisani v naših srcih.

devetošolke in devetošolci
zapisala Janja Jerovšek

Kulturni dan med pandemijo

Učenci od 6. do 9. razreda so dan dejavnosti opravili na daljavo. Tema je bila v povezavi s filmsko, literarno in likovno vzgojo.

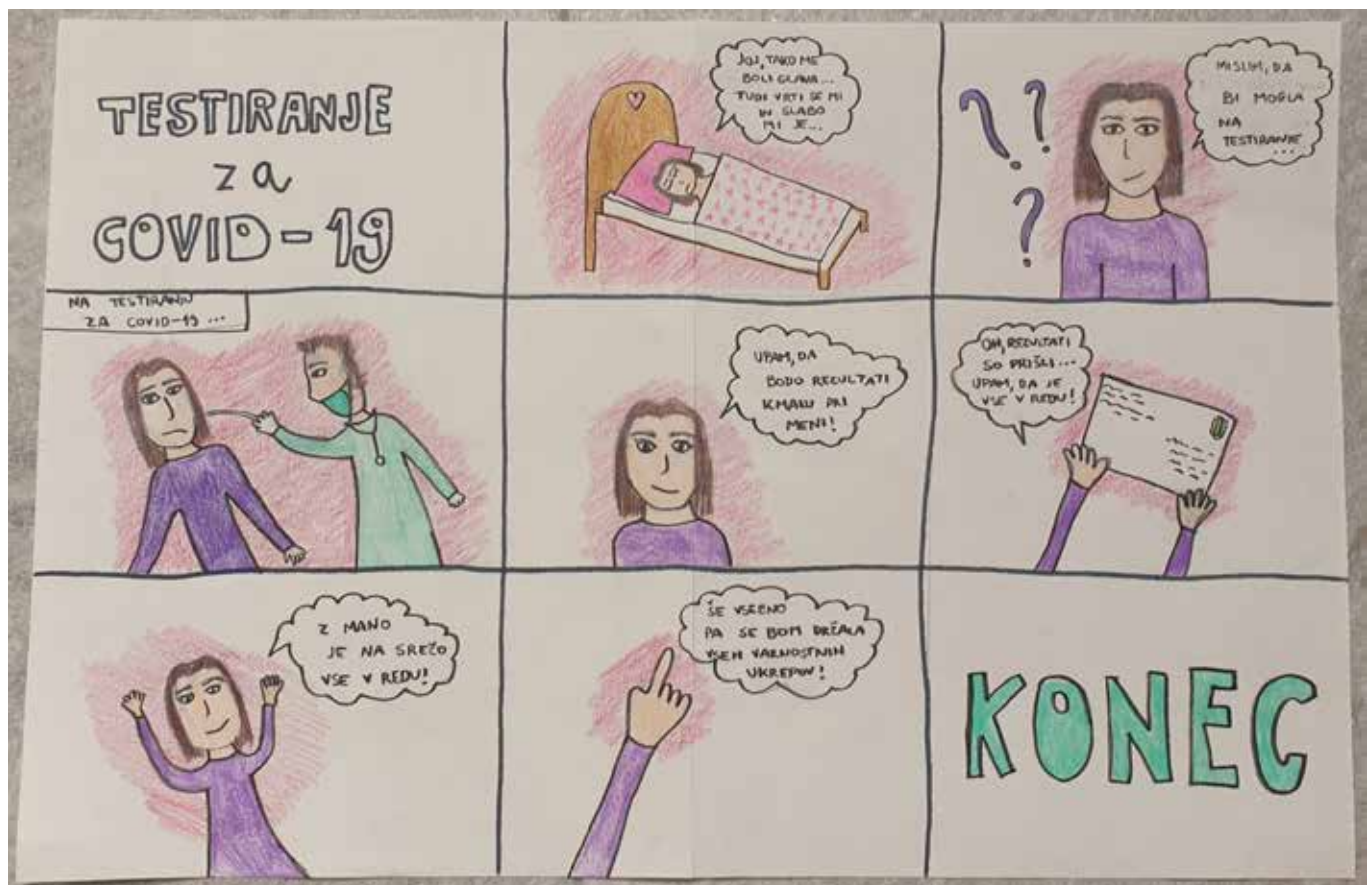
Naslov: **Sem stripoholik?**

Učenci so izvedeli, da spada strip v področje med besedno in likovno umetnostjo in da gre za zgodbo v slikah, da je prvi slovenski strip nastal leta 1928 in da je veliko filmskih junakov najprej nastopalo v stripih ... Ogleдали so si slovenski dokumentarni film *Ko črte govorijo*, oddaji Firbologi in Infodrom, kjer so izvedeli veliko zanimivih in koristnih podatkov o izdelavi stripa. Vse to jim je koristilo pri izdelavi svojega stripa. Nekateri učenci so postali pravi stripoholiki. Le pogledjte, vsebina je aktualna!

Janja Jerovšek

Katarina Lamovšek

Ema Erna Weber

Poročilo Štaba CZ Občine Šentrupert o delu med epidemijo

V Vuhanu na Kitajskem so decembra 2019 zaznali več primerov pljučnic. Pri bolnikih so izključili številne običajne povzročitelje pljučnic oz. respiratornih okužb in potrdili okužbo z novim koronavirusom. Novi koronavirus so poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, ki jo virus povzroča, pa COVID-19. Bolezen se kaže z vročino, s kašljem in z občutkom pomanjkanja zraka, kar je običajno za pljučnico.

4. marca 2020 je bil potrjen prvi primer koronavirusa v Sloveniji, 28. marca 2020 pa prvi v občini Šentrupert. 12. marca 2020 je bila v Sloveniji razglašena epidemija.

Skupaj smo imeli v Šentrupertu osem potrjenih primerov bolezni COVID-19, kar je glede na velikost občine veliko. Tudi zaradi tega smo dosledno izvajali priporočila in spoštovali ukrepe Vlade RS in NIJZ, Občina Šentrupert pa se je primerno organizirala in od marca izvajala aktivnosti, ki so potrebne za zaježitev širjenja okužbe.

Zaradi do takrat nedelujoče civilne zaščite, ki je zelo pomembna pri obvladovanju epidemije, je župan občine Šentrupert Andrej Martin Kostelec 13. marca 2020 sklical sestanek za imenovanje štaba civilne zaščite Občine Šentrupert.

Prvi sestanek je bil v **ponedeljek, 16. marca 2020**; na njem smo se dogovorili:

1. Za vse občanke in občane se pripravi letak z vsemi osnovnimi informacijami, na koga se lahko obrnejo na področju dostave hrane, zdravil, drugih nujnih zadev, o delovnem času lekarne.
2. Otroška igrišča pri OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert se omeji s trakom in namesti opozorilo o prepovedi uporabe.
3. Občane se opozori, da so pazljivi na svoje premoženje.
4. Za vse prisotne smo natisnili Državni načrt zaščite in reševanja ob poja-

vu epidemije, napotke NIJZ o ravnanju v primeru epidemije.

5. Dogovor s KORK Šentrupert in OZRK Trebnje za dostavo hrane, zdravil in pomoč pri drugih nujnih opravilih ogroženih posameznikov.
6. Vzpostavitev podstrani na spletni strani občine Šentrupert www.sentrupert.si, kjer dnevno objavljamo informacije, pomembne za občane (informacije URSZR, Vlade RS, NIJZ ...)

Župan je za poveljnika Civilne zaščite Občine Šentrupert imenoval Primoža Primca, za namestnika poveljnika Darka Gačnika, v štab pa je imenoval še Marka Tršinarja, Marjana Slapšaka in Mirka Stenovca. Slednjega je zamenjal Štefan Prijatelj.

Sklepi, ki jih je sprejel župan Andrej Martin Kostelec:

- Sklep o imenovanju poveljnika civilne zaščite Občine Šentrupert, namestnika poveljnika civilne zaščite Občine Šentrupert in članov Štaba civilne zaščite Občine Šentrupert, 16. 3. 2020
- Sklep o zagotavljanju zaščitne opreme, 16. 3. 2020
- Sklep o podrobnejši opredelitvi izjem določenih v odloku o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah v republiki Sloveniji ter prepovedi gibanja izven občin in dostopu na javne površine oz. javne kraje v občini Šentrupert, 2. 4. 2020

- Sklep o prenehanju veljavnosti sklepa o podrobnejši opredelitvi izjem določenih v odloku o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah v Republiki Sloveniji ter prepovedi gibanja izven občin in dostopu na javne površine oz. javne kraje v občini Šentrupert, 30. 4. 2020

Občinski štab civilne zaščite se je na sestankih dobival tedensko – vsak ponedeljek v prostorih občinske uprave. Dnevno smo imeli kontakt preko e-maila ali telefona. Vsak dan je štab prejel poročilo Poveljnika o dnevnih aktivnostih, ki je vključevalo tudi število dnevnih aktivnih prostovoljcev (od 2 do 18). Poročilo je bilo poslano tudi na URSZR – Izpostava Novo mesto, kamor smo dnevno sporočali število aktiviranih sil ZRP.

V aktivnosti so bili vključeni člani PGD Šentrupert, PGD Sveti Rok, PGD Zabu-kovje, OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, KORK Šentrupert in štab CZ Občine Šentrupert ter zaposleni z Občine Šentrupert (župan).

Občanom smo zagotovili javno telefonsko številko in e-mail, kamor so sporočali svoje potrebe. Poveljnik štaba CZ je dnevno ali sam ali preko ostalih članov reševal problematiko. Večinoma je šlo za dostavo hrane in zaščitne opreme, veliko je bilo tudi vprašanj o prijavi začasnega prebivališča, uporabi zaščitnih mask, zadrževanja na javnih površinah.

Sodelovanje je potekalo brez problemov.

Že takoj po razglasitvi epidemije in obvezni uporabi zaščitne opreme smo ugotovili, da je in bo največja težava ravno zagotoviti dovolj zaščitne opreme.

URSZR - Uprava RS za zaščito in reševanje je zaščitno opremo zagotovila 18. marca, 27. marca., 3. aprila., 14. aprila, 24. aprila in 12. maja 2020. Del opreme je bil namenjen občinskemu štabu CZ, zadnja dva prevzema pa domačemu vrtcu in OŠ. HVALA!

Marca smo sami stopili v akcijo za zagotovitev zaščitne opreme in s pomočjo donacij naših podjetij prejeli več opreme. Donirali so nam podjetja Rokib Anka Rokavec s.p., Povše metal d.o.o., Tims Lovše d.o.o. in Plasta. HVALA!

Zaščitno opremo smo prevzemali sami ali na naslovu URSZR ali na naslovu podjetja, ki nam jo je podarilo. Del opreme smo takoj namenili delovanju štaba – za delo na terenu (raznos hrane, zaščitne opreme, razkuževanje prostorov ...), del pa je bil namenjen delovanju občinske uprave, krajevne knjižnice, razkuževanju večstanovanjskih objektov, nekaj smo jo razdelili posameznim občanom.

Sploh obrazne maske je (bilo) zelo težko dobiti. Zato smo se na občini z veseljem odzvali na pobudo Medeje Kurent, da bi s prostovoljci izdelali masko za vsako gospodinjstvo v občini. Na pomoč so nam prišle članice DPŽD Šentrupertske širnice ter šivilja Petra Zaletel s strokovno pomočjo, kako se maske izdelajo.

Občina Šentrupert je zagotovila blago in elastiko, prej omenjene prostovoljke pa šivilje. Izdelale so nekaj manj kot 3.000 mask, ki so jih po gospodinjstvih raznesli člani PGD Šentrupert, PGD Sveti Rok in PGD Zabukovje ter prostovoljci. Vsako gospodinjstvo je prejelo dve zaščitni, pralni maski. Še pred tem so jih prostovoljke zapakirale ter priložile navodilo za uporabo.

Maske so po gospodinjstvih raznesli prostovoljci in člani štaba CZ ter študenti.

Maske so izdelovale in pakirale: Petra Zaletel, Medeja Kurent, Hema Bizjak, Martina Povše ml., Poldi Jeršin, Poldi Starič, Mojca Ježovnik, Barbara Smole, Metka Smole, Martina Krnc, Martina Povše, Mira Rugelj, Joži Krajan, Fani Medved, Juli Žago, Andreja Žago, Milena Jaklič, Joži Prah, Anica Koritnik, Mateja Povše Glušič, Amalija Flander, Damjana Kužnik, Adriana Kostelec in Alenka Stražišar Lamovšek. HVALA!

Maske so raznašali: Rok Zupet, Florjan Gorjup, David Udovč, Grega Udovč, Gašper Anderlič, Klemen Kurent, Matija Bedene, Gregor Škoporc, Marko Tršinar, Konrad Podlogar, Štefan Prijatelj, Matej Škarja, Primož Anzelj, Tadej Kralj, Jure Kralj. HVALA!

Občane in javnost smo obveščali dnevno in priložnostno. Dnevno smo obveščali o aktivnostih na naši spletni in Facebook strani, priložnostno pa z letaki, ki smo jih opremili z informacijami, ki so za njih zelo pomembne in jih tako zagotovo dosegli.

Prav tako smo za pomembne zadeve izdelali izjavo za javnost in jo posredovali medijem, ki so jo objavili v tiskanih izdajah ali na njihovih spletnih straneh, dali smo tudi izjavo za lokalno televizijo Vaš kanal.

Prav tako smo o, za njihovo dejavnost aktualnih zadevah, obveščali razne ponudnike in organizacije (gostinici, društva ...).

Zaradi aktualne pandemije COVID-19 so v CEI - Central European Initiati-

ve objavili izredni poziv, ki je bil odprt do 9. aprila 2020 in na katerega smo se prijavili. Šlo je za tri področja akcijskih ukrepov za nepovratna sredstva (zdravstvo in telemedicina (MED), izobraževanje in e-učenje / učenje na daljavo (EDU) ter podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem (MSME)).

Odzvali smo se tudi povabilu Slovenske matice za donacijo knjig, ki smo jih razdelili občanom pri distribuciji zaščitne opreme in hrane.

Občinski štab se je soočil z dvema težavama:

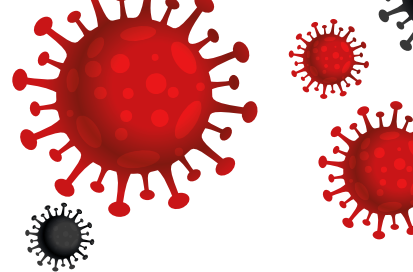
Problem je bil prevoz ozdravljenih občanov z Golnika domov. Težava se je pojavila pri družini, v kateri so bili okuženi trije člani. Ko je eden ozdravel, je bilo težko zagotoviti prevoz, saj svojci tega niso mogli narediti. Zadevo smo rešili enkrat z domačim Zdravstvenim domom Trebnje, drugič z bolnišnico Golnik. Zaradi težav pri zagotavljanju prevoza odpuščenih ljudi iz bolnišnice domov smo 24. aprila 2020 pripravili in poslali dopis na Vlado RS, MZ in ZZZS.

Že na začetku razglašene epidemije je z nami v kontakt stopil predstavnik Zavoda za prenehanje kazni zapora Dob, ki je izpostavil težave, s katerimi se srečuje zavod. Župan je zato še istega dne na Ministrstvo za pravosodje poslal dopis s prošnjo za hitro obravnavo zapornikov, ki že imajo odobren pogojni izpust s strani Komisije za pogojni izpust, da se jim ta čim prej omogoči in tako razbremenijo zaposlene v zavodu. Zavodu smo prisrbeli tudi tri merilnike temperature.

Primož Primec, poveljnik štaba civilne zaščite Občine Šentrupert

Šentruperčani v koronačasu

NEGOTOVOST, OBILICA PROSTEGA ČASA,
DELO NA DALJAVO IN UREJENI VRTOVI

Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje je bilo na dan pisanja tega prispevka (11. 6.) v Sloveniji skupno potrjenih 1488 primerov, od tega osem v občini Šentrupert. A s covidom-19 niso bila zaznamovana le njihova življenja. Govorili smo s sedmimi občani, ki so z nami delili svojo izkušnjo preživljanja epidemije.

Negotovost, zaščitni ukrepi in vzpostavljanje novega načina življenja na začetku koronaobdobja

«To obdobje se je začelo z negotovostjo, s strahom in pričakovanjem, kaj se bo zgodilo. Nihče ni imel odgovorov na vsa vprašanja. Začelo se je že februarja, ko smo v medijih poslušali, kaj se dogaja v naši sosednji državi,» je začetek posebnega obdobja opisala Vesna Logar. 12. marca je vlada Republike Slovenije razglasila epidemijo. Občani so informacije o dogajanju spremljali prek medijev in družbenih omrežij. Nihče ni vedel, kako točno bo virus zarezal v naša življenja.

Majo Žibert so zaščitni ukrepi spomnili na nek drug prostor in čas: »Že iz držav "tretjega" sveta sem imela izkušnjo, kaj pomeni redno umivanje rok, redno razkuževanje, vendar – da se lahko kaj takega dogaja tudi doma?« In se je.

Darko Golob je, kot številni drugi, sprva predvideval, da so ukrepi pretirani: »Pozneje sem spoznal da gre kar zares, tako da smo potem naše dneve načrtovali sproti.«

Martina Gorenc pa pravi, da je odločitvam stroke popolnoma zaupala in se je na obdobje izolacije dobro pripravila: «Seveda sem na petek pred zaprtjem šol tudi sama odvihrala po pleničke, sladkor, sol, olje, v lekarno ...»

Sandra Kirm bo začetek epidemije gotovo povezovala tudi s svojo poroko, a spomin na to obdobje bo imel hkrati tudi grenak priokus: »Ker sem vmes tudi zbolela, so povsod naokoli govorili, da sem okužena z novim virusom. Ker sem dan po poroki preživela v Italiji, je bilo precej pikrih besed na to.

Obdobje med letošnjo pomladno in poletno številko občinskega glasila je bilo milo rečeno posebno. Koronaobdobje. Boj proti epidemiji novega koronavirusa je tako ali drugače zaznamoval življenje slehernega državljanja, tudi občana občine Šentrupert.

Delovalo je, da je imeti novi koronavirus prava sramota. Čeprav ga sploh nisem imela!«

Služba v izrednih razmerah in delo na daljavo

Upoštevanje varnostne razdalje, umivanje in razkuževanje rok, nošenje zaščitnih mask, prepoved gibanja izven občine bivanja. Ukrepi za omejevanje širjenja novega koronavirusa so zarezali v naš vsakdan, bistveno pa so vplivali na opravljanje naših poklicev.

Boštjan Nemec pripoveduje o posebnih ukrepih na delovnem mestu: »Po leg merjenja temperature ob prihodu, obveznega razkuževanja delovnega prostora in nošenja zaščitne maske smo imeli tudi nekaj primerov okužb, ki pa se k sreči niso razširile, kar bi verjetno vplivalo na še dodatno zaostrovanje ukrepov.«

Boštjan Tratar pa razlaga, kako je ustavitev proizvodnje v njihovem podjetju v Mokronogu njegovo življenje obrnila na glavo: »Najprej sem 14 dni delal od doma, potem pa sem se dva meseca vsak dan vozil v Domžale, kjer imamo upravo in razvojni oddelek. Pozitivno pa je bilo, da je bila avtocesta večinoma prazna, ni bilo gneče proti Ljubljani, niti prometnih nesreč.«

Maja Žibert premišljuje, da je novi koronavirus pokazal, da veliko dela lahko postorimo od doma: »Predvsem, če govorimo o delu na računalniku, o ses tankih, predavanjih. Morda zaradi tega sedaj naredim kakšen kilometer manj.«

Tako se je moral prilagoditi tudi Boštjan Jerko, tolmač slovenskega znakovnega jezika: »Prvi korak, ki sem ga naredil, je bil, da sem posnel kratek video v znakovnem jeziku, da je sedaj idealna priložnost za samoizobraževanje in da je na internetu ogromno brezplačnega gradiva. Gluhim sem dal vedeti, da jim lahko to gradivo pretolmačim. Hitro so se prilagodili in imel sem veliko tolmačenj prek spleta.«

Naziv koronajunaki tega časa pa si gotovo zaslužijo učitelji, tudi Vesna Logar: «Moje delo se je v celoti spremenilo. Delala sem od doma. Pripravljala naloge za učence, z njimi komunicirala prek elektronske pošte in videokonferenc. Pogrešala sem osebni stik, druženje. Ves čas sem se spraševala, ali delam dovolj dobro, da moji učenci zaradi epidemije ne bodo prikrajšani. To je ogromno dela, ni pa vedno pravih rezultatov. V zadovoljstvo mi je bilo, da so bili učenci večinoma zelo odzivni in da so se dosledno držali dogovorov in dobro reševali naloge.»

Šolanje na daljavo

Če imate doma šoloobvezne otroke, je bilo koronaobdobje gotovo močno zaznamovano tudi s šolanjem na daljavo. O tem govori tudi Sandra Krim: »Šolanje na daljavo je bil tudi poseben izziv. Sprva je bilo naporno od jutra do večera krmariti med različnimi vlogami; bila sem mati treh otrok, kuharica, čistilka, prijateljica, žena, vrtnarka in učiteljica skozi ves dan. Nato sem se navadila in si delo nekoliko organizirala, vendar ni vedno zneslo po načrtih.«

Boštjan Nemec pravi, da so bili tudi starši soočeni s posebnimi izzivi: "Vsaj na začetku smo bili starši zelo obremenjeni, treba se je bilo vrniti v osnovne šole in morali smo se tudi sami veliko naučiti, da smo lahko razložili otrokom. Poleg vsega pa so za pestrost poskrbele tudi učiteljice naših otrok." A šolanje na daljavo je tudi popestrilo njihov vsakdan: "Delali smo poskuse, kuhali slastne jedi in spekli kaj dobrega. Smo pa ta čas tudi porabili za ogromno sprehodov v naravi."

Boštjan Jerko razmišlja, da ni bilo vedno lahko: »Dela je bilo najbrž enako (ali celo manj), ampak je bilo razpršeno čez cel dan, tako da je bil vtis, kot da delajo cel dan. Predvsem pa smo bili vsi vrženi v vodo in nekaterim plavanje res ni šlo, ampak smo se podpirali med sabo in si pomagali.«

Posebnosti nove dnevne rutine, ki jo je bilo treba vzpostaviti, pa so občutili tudi tisti, ki imajo doma vrtičkarje. Martina Gorenc pripoveduje, da je večino del opravila ponoči, ko so otroci spali: "Oh, zagotovo sem dobila kakšen siv las več, saj sta moja "indijanca", ki nista mogla v vrtec, čez dan zahtevala ogromno pozornosti, jaz pa sem imela, tako kot drugi učitelji, veliko dela s poučevanjem na daljavo.«

Življenje na podeželju je v takih časih prednost

V času, ko smo bili omejeni na gibanje znotraj svojih občin, je življenje v občini, kot je šentruperska, zagotovo prednost. Martina Gorenc pritrjuje: "Drugače pa se je življenje na samoskrbni kmetiji in na vasi vnovič izkazalo za privilegij, saj nismo občutili materialne ali duševne krize. Na kmetiji delo in živati ne smejo občutiti, da je kaj narobe s svetom. Če ne prej, bi vsaj po tem obdobju morali vedeti, da smo mi odvisni od njih in v manjši meri obratno. Po pogovoru z ostalimi tudi mislim, da vrtovi že dolgo niso bili tako lepo obdelani."

Poleg možnosti svobodnega gibanja na svežem zraku Boštjan Nemec izpostavlja tudi prednosti številčne družine: »V tem času se je kot plus izkazala velika družina, saj so imeli otroci ves čas dovolj možnosti za medsebojno druženje, igro in prepire. Ker je bil to spomladanski čas, ko je na vrtu in okrog hiše precej dela, so pri vsem tem tudi pomagali.«

Kako so se držali soobčani?

Upoštevanje ukrepov ni vedno enostavno in Sandra Kirm je opazila, da se jih občani niso vedno držali: »smo bili vsi dobro seznanjeni, kako pa so ljudje potem to realizirali – to je stvar posameznika.«

Vsekakor pa se je družabno življenje umirilo, ugotavlja Vesna Logar: "Ljudje se nismo družili. Vsak se je držal zase in z negotovostjo pričakoval, kako se bo epidemija razvijala. Predvsem nas je zanimalo, kako v občini napreduje epidemija."

Boštjan Tratar je opazil, da so bili vsi občinski dogodki odpovedani, zamrlo je tudi javno življenje: "Bilo pa je tudi zanimivo videti, ko si šel popoldne čez "plac" in je bilo vse prazno, redko kdaj je bil parkiran kakšen avtomobil. Bi pa pohvalil ažurnost in obveščanja na občinski spletni strani med epidemijo."

Naši sogovorniki so bili navdušeni nad še enim dejanjem, nad maskami, ki so jih prejeli. Boštjan Jerko: »Še posebej mi je bila všeč iniciativa šivanja mask.«

Darko Golob pa je pohvalil organiziranost župnije, »ki je poskrbela za prenos maš v živo«.

Maja Žibert pripoveduje o tem, da so se obdobju prilagodili tudi člani občinskih društev, klubov, pevskih zasedb: "Članice vokalne skupine Lilith smo pevske vaje za nekaj časa prestavile na socialna omrežja. Ja, družiti sem "v živo" je čisto nekaj drugega kot preko spleta. S tem je vsak posameznik pripomogel pri zaježitvi širjenja bolezni. In ker smo bili pri tem dokaj uspešni, smo za to zaslužni vsi. Tudi občani naše občine."

Martina Gorenc dodaja: "Kljub temu, da smo majhen narod, smo uspešno zaježili to grdobno. Upam, da bo ostala tam, kamor smo jo v mislih večkrat poslali skupaj z maskami in razkužili."

Pomembno pa je, da smo tudi v tem posebnem času videli tudi pozitivno

Spomine občanov na poseben čas, ki ga je prinesla epidemija novega koronavirusa, naj zaključijo misli o pozitivnih rečeh, ki nam jih je to obdobje podarilo.

Boštjan Jerko: »Ker vožnja ni bila več potrebna, sem lahko prihranil kar nekaj časa, ki bi ga izgubil na poti, da o gorivu in vplivu na okolje niti ne govorim, tako

da se je, kar se mene tiče, precej dobro izšlo.«

Sandra Kirm: »Menim, da je svet varen in lep, le verjeti moramo v to. Kar pa pride vmes, na to nimamo vpliva in najbrž pride z razlogom. Kaj potegneš iz tega, je odvisno zgolj od tebe.

Ta dva meseca si bom najbolj zapomnila po podarjenem času z mojimi dragimi. Po vsakodnevni peki kruha, po raztegnjenih trenirkah, spetih laseh, po praznovanjih zgolj v družinskem krogu, po dolgih kavicah za hišo, nabiranju zelišč in seveda po drugačni obliki dela – šolanju na daljavo. Sina, ki ga zaradi njegove življenjske poti vidim (zame) premalo, sem imela doma dva meseca v enem kosu, kar sem doživljala kot neprecenljivo in bila za to vsak dan znova hvaležna. Potrdili smo, da znamo biti skupaj in da nam je v ozkem družinskem krogu pravzaprav najlepše. Sama pa sem našla največ svobode in miru ravno v omejitvah, ki so bile za marsikoga nesprijemljive.«

Darko Golob: »Ta dva meseca si bom zapomnil po tem, da smo imeli veliko ▶

časa za družino, otroke in skupne igre, pohode v domačem okolju ter vsakodnevna kosila z domačimi, saj ponavadi vse vikende delamo in nimamo skupnih kosil.«

Boštjan Tratar: »Zaradi lepega vremena v tem času smo seveda bili več časa zunaj, naredili spomladanska dela, bilo je tudi lepo vreme za gozdna opravila. Bolje smo spoznali tudi svojo občino, odkrili kakšno lepo gozdno pot. Zame je bil to tudi čas vozičkanja novega družinskega člana.«

Maja Žibert: »Najbolj sem ponosna na to, da sedaj sama pečem kruh. Pandemija koronavirusa je dokazala, da zares vsi živimo na enem planetu. Našem. In da moje dejanje vpliva na nekoga, ki živi na drugem koncu Zemlje.«

Vesna Logar: »To obdobje si bom zapomnila predvsem po tem, da se je ustavilo javno življenje in da so se ljudje umirili. Sploh si nisem nikoli predstavljala, da bi bilo to sploh lahko mogoče in da smo ljudje spremenili ritem življenja, se tako hitro prilagodili in se po večini dosledno držali vseh navodil za preprečevanje okužb.«

Boštjan Nemec: »Kot družina smo si dokazali, da znamo preživeti tudi takšna obdobja, znamo sami speči kruh, obiskati trgovino na deset dni, čeprav so me ostali nakupovalci gledali in se čudili čisto polnemu vozičku. Žal jim nisem nikoli odgovoril, da nas je šest in da najstniki ogromno pojejo.«

Martina Gorenc: »Menim, da smo v tem obdobju vsi odkrivali svojo multifunkcionalnost.«

Mateja Leban
fotografije: osebni arhiv sogovornikov

V Zdravstvenem domu Trebnje so spremljali šest oseb s potrjeno okužbo in z bivališčem v občini Šentrupert. Po besedah direktorice Zdravstvenega doma Trebnje mag. Vera Rozman, pa to ni točno število obolelih, »ker vsi občani niso naši pacienti, hkrati mogoče kdo oskrbe ni potreboval, ali pa je bil takoj napoten v bolnišnico«.

POSLOVILI SO SE ...

Marija Možina
Marija Borštnar
Janez Rugelj
Alojz Gričar
Maksimiljan Lokar
Darko Šega
Marija Kutnar
Mihaela Marš
Jože Podlogar
Vincencija Remar
Andrej Rugelj

Od vasi do vasi

Kamnje od Ramovševih do Šteblajevih, 2. del

Hišna in ledinska imena so del jezikovno kulturnega izročila prostora, v katerem ljudje živijo in delajo. Pomembna so tudi za ohranjanje kulturne krajine ter lokalne identitete. V pomladni številki glasila smo se v vasi Kamnje sprehodili od Grčarjevih do Šklandrovih, tokrat pa predstavljam še danes dobro poznane Ramovševe, Breške, Koščakove pa tudi Petričkove, Škrlove, Šteblajeve in Petelinove, ki jih v spominih ohranjajo starejši vaščani.

Pod Šklandrovimi je domačija Ramovševih, kjer biva že tretji rod, za katerega se uporablja hišno ime po priimku Ramovš. Konec 19. stoletja je domačijo kupil Franc Vodišek z Raven, ki se je leta 1886 poročil z Rozalijo Pipan z Dol pri Litiji, po domače se je pri hiši reklo pr Lizončk ali pr Ilzonauh. Franc, ki je bil podjeten gospodar, je doma prodajal viške pijače, tako da je organiziral pušelšanke, imel je tudi monopol nad prodajo tobaka. Ker sta imela dve hčeri, se je k hiši priženil Franc Repovž iz Trbovelj, takrat se je uveljavilo hišno ime pr Repovž. Tudi Franc je bil naprednih misli, vendar telesno bolehen, zato je večino dela na kmetiji prevzela žena Marija. Pred poroko je delal v Chichagu v ZDA kot kelnar. Prvi v kraju je izdelal silos iz lesenih plohov. Vedel je, da je treba zadetati, ni pa vedel, kako to narediti. »So se malo norce delali, ko so napeljali tisto koruzovno. Nič sekljali. Ni bil dost poučen.

Nedeljsko popoldne pri Repovževih v Kamnju. Hrani družina Ramovš, Kamnje.

.../ In je tisto vse splesnelo. On je rekel, da v Amerik tako delajo. .../ On je šel vsak teden tja dol h Kastelcu cajtenge prebrat, .../ On ni nikoli kosil. Micka je kosila, on pa ne. .../ On je kuhal notri. So mu napravile pa je kuhal. Babe so pa delale,« se spominja sosed. Žena Micka je bila pridna in podjetna, prodajala je jajca in jagode. »Mama je imela pa jagode. .../ So bile jagode tam po hribu že prej. Je hodi-la Micka prodajat. Tak voziček je imela na fedrih za peljat. Kolesa so bila lesena, pa štanga in ograja. Pa so hodile v Ljubljano to prodajat. .../ Gojila jih je. Gor po hribu so bile.« Ker sta imela tri hčere, je prišel k hiši nov priimek, priženil se je Jože Ramovš z Vihra, čigar priimek je na domačiji še danes, saj je kmetijo nasledil sin Jože. Ramovševim je zaradi udara strele leta 1997 pogorel stari pod, delo sosedovega tesarja Šklandra.

Tudi bližnji sosedje Ramovševih, po domače Breški, imajo zanimivo zgodbo. Pisali so se Brcar, izhajali pa so s Homa, kjer je bila na Brezjah domačija Brcarjevih. V starih virih (Franciscejski kataster za Kranjsko, 1823–1869) se je Brezje pisalo Bresie, od tod verjetno hišno ime Breški. Jožef Brcar (roj. 1842) se je verjetno priženil v Kamnje k Jožefi Urhar (roj. 1848), njun sin Jožef Brcar (1872–1915) se je poročil s Terezijo Malenšek iz Šentruperta, je bilo zapisano v glasilu Šentrupert leta 2008. Po domače Breški Jože je bil pred prvo svetovno vojno predsednik gasilskega društva v Šentrupertu. »Breški

je bil hudo napreden. Tale studenec je naredil s kapelčko.« Sogovornik še dodaja, da je naredil tudi perivnik ter zaturencu (zaporenico) na potoku, da je bila voda speljana v bazen, ki so ga zgradili zaradi požarne varnosti. Bil je vsestranski, sam je izdelal kozolec cvitar s posebno oblikovanim zatrepom. Njegov sin Pavel je imel pozneje pod kozolcem delavnico, na kozolcu je bil prostor za spanje. V tem času so pri Breških tudi pekli in prodajali kruh. Na domačiji je ostal sin Pavel Brcar, večini poznan kot Breški Pavel, ki se je poročil z Marijo Urana. Z naslednjim rodom se je priimek spremenil, saj se je hči Darinka poročila Gačnik, hišno ime Breški pa je mnogim še dobro znano. Breškim je leta 1996 pogorel hlev.

Poleg Breških je bila nekdaj domačija pri Petričkovih. K hčeri Neži se je iz Šentruperta priženil Ciril Lamovšek. Marca okrog leta 1961 ali 1962 je cela domačija pogorela. Po pripovedovanju vaščanov je požar nastal, ko se je sin Janez igral z vžigalicami. Po požaru so se vsi preselili v Šentrupert na Pangretovo domačijo. Na mestu Petričkove domačije v Kamnju je pozneje Nežin sin Ciril Lamovšek zgradil svoj dom. O tem, zakaj spada Pangretova domačija pod Šentrupert in ne pod Kamnje, pripoveduje sogovornica zanimivo anekdoto: »Sem rekla, če vedo zakaj so v Šentrupert. Od Cirila star oče je tukaj kupil. To je bilo menda Klinčkov, so rekli, iz Šentruperta. Pa je rekel, da ne bo pri kamenških beračih. Zato je v Šentrupertu.« ➤

Predelu med Pangretovimi v Šentrupertu ter Koščakovimi v Kamnju starejši vaščani še danes rečejo Govnače. Koščakovi imajo dom pod vznožjem hriba. Janezov Franccek, ki se je pisal Kurent, je domačijo kupil, od koga ni znano. Po pripovedovanju naj bi se tukaj reklo pri Šlosarjevih. Janezov Franccek je bil nezakonski sin ene izmed Janezkovih hčera. Ker sta bili v vasi dve hiši Janezkovih, so Koščakovim rekli pri ta dolej Janezkovih. V rabi pa je bilo tudi hišno ime pri Franckovih, ker so njega klical Franccek. V naslednjem rodu se je k hiši priženil Peterlin z Zagrada, k hčeri Milki Peterlin pa se je priženil Polde Koščak, ki so ga domačini klicali kar Franckov Polde, po hišnem imenu. Danes je v rabi pri Koščak, po priimku.

Poleg Koščakovih je bila manjša hiša, kjer je živela Marjana Primožič. Po pripovedovanju sogovornice naj bi prišla z Gorenjske. Njen oče je kupil domačijo na Vrhu, hčeri pa zgovoril malo gozda ter hišo poleg Koščakovih.

Nad Koščakovimi, kjer so prej živeli Škrlovi, je nazadnje živela Šteblajeva Minka. Jože Škrl in žena Katarina sta imela le eno njivo, bili so namreč revni. Okoli hiše so imeli vse pokošeno in obdelano. Jože je imel čebele in je točil med. Odraščeni otroci so se odselili v Ljubljano. Med drugo svetovno vojno so ubili očeta Jožeta, takoj po vojni pa še mamo Katarino. Otroci so hišo prodali Hostenkovi Minki, ki se je v njo preselila skupaj z mamo. Kako pa je Hostenkova Minka postala Šteblajeva Minka razlaga sogovornica. »A, to je pa druga zgodba! Minka je bila potem sama. Potem so pa bile tukaj ena Lenartova Majda pa Šklandrova Štefka. /.../ Štefka je bila zelo hecna ženska. Smo se ji nasmejali. In so šle in so

Breški cvitar iz leta 1911, last družine Gačnik iz Kamnja. Izdelal ga je Jože Bracar, po domače Breški Jože. Pod kozolcem je zidana delavnica. Foto: Mojca Ramovš, Kamnje 2013.

dale v časopis ženitni oglas. One so pa to v Minkinem imenu pa odgovorile na tisto. Minka ni nič vedela. Vem pa, da je mene spraševala tamle na studencu, ker ona je pa sumila našega Poldeta, mojega moža, ki je v Litostroj hodil, da je on to kje kaj takega naredil. Ampak on ni nič vedel o tem. Je pa prišel pa dol. Potem je bilo pa tiho. Mi smo pa samo sumili. Potem jo je pa naš Polde včasih dražil, ja Minka, kako pa to, da tvoja krava toliko poje. Ker je malo več nanekla v koš domov, da je bil doma foter, ker je šla potem. Šla sta v Ljubljano, /.../ in tako sta se po tiho poročila. Minka se je odselila tja gor k njemu na Turjak. Tam gor je živela en cajt pri njemu. Ko je šel on v pokoj, sta prišla pa nazaj. In je tolikokrat rekla, hvala Bogu, da sem jaz tega Janeza dobila, drugače bi bila tako revna kakor cerkvena miš. On je bil pa veliko v taborišču in je imel pokojnino.« Janez se je pisal Šteblaj, zato so potem tudi njo klicali Šteblajeva Minka. Pri njej je bilo vedno veliko ljudi. »To smo pa k Minki hodil. Ona je bila mojška izučena. Ljudem je šivala. /.../ Pa za družbo je bila luščna. Polno bajto je bilo včas ljudi. /.../ Potem je pa imela televizijo, ko je še nobeden ni imel. So otroci, sej so zdej že stari, penzionisti, pobje iz Šentruperta so hodil gledat televizijo. Je bilo takrat neko čudo to.«

Pod Ramovševo domačijo je predel, ki se imenuje Vovkovo, v preteklosti naj bi bil od Vovkovih z Vrha. V bližini Koščakovih pa je še danes poznano zemljišče z ledinskim imenom Petelinovo. Na Petelinovem je stala manjša lesena hiša. Sogovornica se spominja, da je bila Petelinova Mici begunka, doma z Jesenic na Gorenjskem, ki je med drugo svetovno vojno živela tu. Imela je sina in hčer, mož je umrl leta 1942. Mici je šla živeti k sinu na Gorenjsko, Petelinovo pa je nazadnje imela hči Breda, ki so jo klicali Petelinova Breda. Hišno številko so nato izbrisali, zemlja je bila prekatégorizirana v navadno zemljo in nato prodana.

Nad Štebljavo Minko so Fižolkovi s primkom Hribar. Poleg so Gorenčevi, kjer se je reklo pr Tin. Sogovorničina mama je rekla Tinina Manca. Jezni pa so bili, če so rekli pr Tinozu. K hiši se je priženil Gorenc iz Svinjskega. Pri Hostenkovih se pišejo Bartolj. Iz te hiše je izhajala Šteblajeva Minka, njena mama pa je prišla s Pluske pri Trebnjem. Šteblajeva Minka je večkrat pripovedovala zanimivo zgodbo. »Prav, al enkrat je tako toča stolkla tlele tole dolino. Od naše mame brat je pa s Pluske, kjer ni toča stolkla, pripeljal pšenico pa mi smo celo leto bel kruh jedli. Potem smo pa otroci govorili, ko bi

Žetev soržce – rži in pšenice skupaj pri Ramovševih v Kamnju v 80. letih 20. stoletja. Posredovala Ana Mali, Radovljica.

vsaj še drugo leto toča stolkla, da bi drugo leto spet bel kruh jedli.«

Se nadaljuje.

Mojca Ramovš

Sogovorniki:

Geli Hribar, roj. 1939, Kamnje; Janez Hribar, roj. 1938, Kamnje; Milka Koščak, roj. 1935, Kamnje; Stanko Kurent, roj. 1935, Kamnje, pokojni; Ana Mali, roj. 1930, nazadnje Radovljica, pokojna; Jože Ramovš, roj. 1960, Kamnje.

Viri in literatura:

Statistični urad, <<https://pxweb.stat.si/>>, 10. 11. 2019; Ivan Steklasa, Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem. Samozaložba. Ljubljana 1913; Angelos Baš, ur. Slovenski etnološki leksikon. Mladinska knjiga. Ljubljana 2004; Roman Savnik, ur. Krajevni leksikon Slovenije: II. knjiga, jedro osrednje Slovenije in njen jugovzhodni del. DZS. Ljubljana, 1971; Status animarum St. Rupert od sredine 19. st. do sredine 20. st., vas Kamnje, družina Grčar. Arhiv Župnije Šentrupert. Šentrupert, b.n.l.; Franciscejski kataster za Kranjsko, 1823–1869, N237 k. o. Št. Rupert, oznaka lista N237A08 list A08. Spletni vir: <<http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=229675>>; Reambulančni kataster za Kranjsko, 1867 – 1882, N237 k. o. Št. Rupert, oznaka lista N237C08 list C08. Spletni vir: <<http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=238671>>; Mojca Ramovš, »Od jutra do mraka poje cimeraka!« Elaborat: Strokovna raziskava o kozolcih in tesarjih v Mirnski dolini. Neobjavljeno raziskovalno delo. Šentrupert 2013; Cvetka Kumer, 'Gorevc.' V: Korenine naše preteklosti. Jože Zupan, ur. Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert. Šentrupert 2002; Liljana Jantol Weber in Mojca Ramovš, Smo v maln prpelal: Mlini na Jeseniščici in njenih pritokih. Zavod Rožlin. Dolenje Jesenice 2015; Mateja Ramovš, 'Sprehodi med ... Gjanov malen.' ŠentRUPERT, glasilo Občine Šentrupert, leto 11, št. 2, poletje 2009; Andrej Dular, Terenski zapis št. 478, 8. 7. 1976. Hrani Dolenjski muzej Novo mesto; Mateja Ramovš, 'Sprehodi med ... Šklandrovi'. ŠentRUPERT, glasilo Občine Šentrupert, leto 10, št. 2, poletje 2008; Janez Hribar, 'Pri Šklandrovih.' V: Korenine naše preteklosti. Jože Zupan, ur. Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert. Šentrupert 2002; Marija Zakrajšek in Jože Bracar, 'Domača hišna imena: Breški Pavel.' ŠentRUPERT, glasilo Občine Šentrupert, leto 10, št. 3, jesen 2008, str. 28–29.

Pogovor s Tonetom Mizeritom, dobitnikom literarne nagrade VSTAJENJE za leto 2019

S Tonetom Mizeritom sva se za glasilo Šentrupert prvič pogovarjala pred desetimi leti in takrat mi je dejal, da mu Šentrupert, ki ga je zapustil kot desetletni fantič, »sega globoko v srce«. Tudi v tokratnem pogovoru, ki je tekel predvsem o njegovem delu, za katerega je nedavno prejel literarno nagrado VSTAJENJE, sva se dotaknila rodnega Šentruperta in kot da bi nadaljeval tisto misel izpred desetletja, je dejal, da mu »srce za vedno ostaja v rodni vasi.«

Tone Mizerit, čestitke ob nagradi za življenjsko delo prihajajo tudi iz Šentruperta, kraja tvoje- ga otroštva. Tudi Šentrupečani smo ponosni na dobitnika imenitne nagrade VSTAJENJE.

Res sem vesel, da je novica prišla tudi do Šentruperta. Odmev je bil izreden v Sloveniji, zamejstvu in izseljenstvu. A mene najbolj preseneča, da se me po tolikih letih še vedno spominjajo v Šentrupertu. Zapustil sem ga pred 66 leti. Večkrat sem se za nekaj dni vrnil. Živim v Argentini, a srce ostane za vedno v moji rodni vasi.

Letošnjega aprila si s podelitvijo 57. literarne nagrade VSTAJENJE prejel visoko priznanje za tvoje življenjsko delo, ki te je uvrstilo v družbo uglednih osebnosti s področja besedne umetnosti, kot so Boris Pahor, Alojz Rebula, Zorko Simčič ...

Govoriš o zamejskih in izseljenjskih velikanih slovenske besede. Nikakor se ne morem prištevati mednje, čeprav posegam tudi v leposlovje. A nagrada je namenjena še za znanstveno in ostalo kulturno delo. V utemeljitvi za podelitev priznanja komisija navaja, da so mi jo namenili kot izseljenškemu »publicistu, uredniku, časnikarju in kulturnemu delavcu«. To, pa tudi organizacijsko, je področje, na katerem se udeležujem skoraj od najstniških let do danes. To smer sem izbral za svoje delo v prid slovenske kulture.

Nagrado VSTAJENJE si prejel za življenjsko delo, posvečeno slovenski skupnosti in ohranjanju

nju slovenske besede in kulture v Argentini. Nedvomno gre za izredno ustvarjalno širino delovanja v omejenih pogojih slovenske skupnosti daleč od domovine.

Slovenska skupnost v Argentini temelji na treh trdnih temeljih: dopolnilni šolski sistem, močna organiziranost in delovanje kulturnih krogov. V tem zadnjem pogledu je treba poudariti aktivnost in važnost Slovenske kulturne akcije, ki jo tudi omenja utemeljitev podelitve. SKA je bila ustanovljena leta 1954, torej smo lani obhajali 65. obletnico. V tem obdobju bi težko našli, koliko kulturnih srečanj je organizirala, odrskih predstav, koncertov ... Bistvena pa je predvsem njena založniška dejavnost. V teh letih lahko pokaže dvesto knjižnih izdaj, kar je vsekakor neverjetno za neko izseljenško ustanovo. Temelj SKA pa je tudi revija Meddobbe, ki je osrednja kulturno-literarna revija v izseljenstvu. Je tudi edina kulturna revija v slovenskem jeziku, ki izhaja izven slovenskega etničnega ozemlja.

Prvo generacijo ustvarjalcev je sestavljala krog predvojnega kulturnega življenja v Sloveniji, ki je leta 1945 nastopil begunsko pot. Zato so bile njihove stvaritve res vrhunske. Seveda, od tedaj pa do danes se je stanje zelo spremenilo. Nobena emigracija se ne more obdržati v nedogled, še manj ohraniti višino svojega kulturnega delovanja. Uspeh je že to, da danes skupnost vodita in se tudi kulturno udeležujeta drugi in že tretji rod izseljencev. Jaz sam sem pri kulturni akciji udeležen že dolgo let. Sodelujem zlasti v reviji Meddobbe in sem od leta 2005 tudi

njen glavni urednik. Prav lanska jubilejna številka je posebej omenjena v utemeljitvi nagrade.

Kakšen vpliv na tvoje življenjsko delo je imel oče Martin Mizerit, spoštovan in narodno zaveden šentrupeški učitelj, ki ga je nemirni čas druge svetovne vojne odnesel v špansko govorečo južno-ameriško deželo, kjer je začel postavljati temelje tistemu »slovenskemu čudežu« v Argentini, kot je tako uspešno ohranjanje slovenstva daleč od domovine nekje poimenoval Taras Kermauner?

Gotovo je očetov zgled močno vplival na moj odnos do skupnosti. Ni bilo težko pristopiti in sodelovati. Sam sem še kot otrok obiskoval to, kar mi imenujemo »slovensko šolo«, torej naš šolski sistem. Dopolnilni šolski sistem so naši sobotni tečaji slovenščine. Takoj po prihodu beguncev v Argentino so kateheti in učitelji začeli zbirati otroke. Najprej je bilo to poučevanje neorgansko, potem so pouk organizirali in pripravili zadevne programe. Moj oče, Martin Mizerit, ki je bil pred vojno učitelj v Šentrupertu, je vodil organizacijo tega sistema. Pripravil je tudi učno gradivo za te tečaje in spisal prvo čitanko, ki jo je imenoval »Naša beseda«. Še danes naši otroci, tretji in četrti rod argentinskih Slovencev, med tednom obiskujejo argentinske šole, ob sobotah pa se učijo o Sloveniji. Imamo tudi srednješolski tečaj, s predmeti slovenske zgodovine, slovnice, zemljepisa ... Ves ta pouk poteka v slovenščini. Sestra Metka in jaz, na primer, poučujeva slovensko literatu- ➤

Šentruperčan Tone Mizerit

S predsednikom Borutom Pahorjem, ob njegovem obisku v Buenos Airesu

ro. Na teh tečajih mladi dopolnjujejo znanje jezika, spoznavajo pa tudi temeljne podatke in pojme o Sloveniji. Ko zaključijo tečaj, kot absolventske potovanje obiščejo Slovenijo in se tako srečajo s svojimi koreninami.

Omenil si tudi močno organiziranost. Kaj lahko še poveš o tem?

Ko so naši ljudje/begunci po letu 1947 začeli prihajati v Argentino, niso imeli dejansko ničesar, razen volje do življenja in ukoreninjeno delavnost. Na srečo je bilo tedaj v Argentini dela na pretek. Hitro so se znašli, kmalu kupili manjša zemljišča in začeli graditi svoje domove. A obenem so se organizirali in ustvarili krajevne skupnosti. Z združenimi močmi in žrtvami so zgradili svoja središča, ki so jih prav tako imenovali »dom«. Tako je nastala vrsta šestih »domov« v okolici Buenos Airesa, pa še dva v notranjosti, kjer poteka versko, družabno in tudi kulturno življenje rojakov. Domovi so tudi ljubeč krov za naše šolske tečaje, športno dejavnost in bogato občevanje mladine. Vse to življenje povezuje in koordinira krovna organizacija. Sam sem bil štiri leta njen predsednik in dodatnih 16 let koordinator. Skupnost sem dve obdobji predstavljal tudi kot član Sveta vlade RS za Slovence po svetu. Poleg krajevnega delovanja imamo tudi skupne prireditve, kot so spominske proslave, Slovenski dan, praznovanje dneva državnosti, vseslovensko romanje v Luján. V Lujanu je ogromna gotška bazilika, posvečena Mariji. Za Argentinec pomeni isto kot Brezje za Slovence. Prvič so Slovenci poromali tja že leta 1934. Sedaj se ob Mariji zberejo

vsako leto. To je najbolj številčno slovensko srečanje v Argentini, ki privabi rojake tudi iz prejšnjih vselitvenih tokov. Obiskovalci iz Slovenije se resnično čudijo temu delovanju, ki je izredno živo še po 75 letih, odkar so leta 1945 begunci zapustili rodno zemljo.

Opisal si strukturo in delovanje slovenske skupnosti v Argentini. Poraja se vprašanje, kakšna bo prihodnost tega »slovenskega čudeža«.

Izraz »slovenski čudež« za delovanje skupnosti v Argentini mi pravzaprav ni preveč po godu. Skoval ga je, kot si ti omenil, danes že pokojni Taras Kermauner potem, ko je nekaj mesecev živel med nami. Izbral ga je za naslov trilogije, v kateri je opisal svoja doživetja pod Južnim križem. A bistveni pojem besede »čudež«, kot razlaga slovar slovenskega knjižnega jezika, je »dogodek, ki se ne da razložiti z naravnimi zakoni«. Obstoje slovenstva v Argentini pa ima zelo enostavno razlago. Vse, kar obstoja, je sad ljubezni do domovine, neutrudnega žrtvovanja in vztrajnosti. Vse delo učiteljev, odbornikov, pevovodij, režiserjev, sodelavcev je prostovoljno, neplačano in darovano za dobro in ohranjanje slovenstva. V tem pogledu, dokler bo ta zavest zakoreninjena v rojaki, ima skupnost še dolgo dobo uspešnega delovanja. Drugačeno pa je vprašanje jezika. Jezik se pri nas dobro ohranja še v drugi generaciji. V tretji pa začne upadati. Naši mladi se lahko pogovarjajo po slovensko, a njihov jezik je omejen. Izgubo besedne-

ga zaklada opažamo na tečaju iz leta v leto. Seveda so izjeme, ko mladi celo tretje generacije in otroci četrtega rodu zelo dobro obvladajo slovenščino. Vse je odvisno od dejstva, kateri je pogovorni jezik v družini. Družina je med nami, kot tudi v zamejstvu (Koroška, Primorska), temelj narodnega obstoja. Od družin je odvisna tudi prihodnost »slovenskega čudeža« v Argentini.

V utemeljitvi nagrade so zapisali, da z izbiro nagrajenca »komisija opozarja na sredine, ki svoje delovanje gradijo na temeljnih vrednotah slovenstva, krščanstva in demokracije.«

Kadar gre za pozitivno delovanje, je bistven tisti del družbe, ki za temelj postavlja vrednote. To je pogoj ne samo pri izseljenjskih skupnostih, temveč pri vsakem družbenem projektu. Slovenstvo v Argentini se je lahko tako dolgo in močno obdržalo, ker sloni na vrednotah. Dve izmed mnogih sta temeljni: slovenstvo in krščanstvo. Naši ljudje so si od samega začetka naselitve postavili za cilj ostati Slovenci. To so prenesli tudi na svoje otroke, ki, čeprav so po tukajšnjih zakonih Argentinci (v vsej Ameriki je uveljavljen *ius solis* - pridobitev državljanstva zaradi kraja rojstva), so skušali, da bi bile narodne korenine sestavni del njihove osebnosti. Ta ljubezen do slovenstva se tako predaja iz roda v rod in je močno opazna več kot sedem desetletij po naselitvi. Kar pa zadeva krščanstva, je bilo morda delo lažje. V Argentini je verska svoboda ustavno zagotovljena, a v bistvu je katoliška dežela. Vendar za naše ljudi je

bila tudi v verskem pogledu slovenščina pomembna. Tako smo imeli in še imamo v vsakem krajevnem domu nedeljske maše v slovenskem jeziku. Te so zelo pomembne in mnogi se zaskrbljeno sprašujejo, kako bo v prihodnje. Pomanjkanje duhovnikov je pereče in verjetno bo težko povsod ohraniti redne nedeljske maše v slovenščini. Obe vrednoti, slovenstvo in krščanstvo, sta intimno povezani in zagotavljata obstoj skupnosti. Kar pa zadeva demokracijo, je sam izvor izseljenstva poroštvo, da je tudi ta vrednota sestavni del mišljenja in delovanja tega dela slovenstva.

Kakšni projekti in ideje še čakajo »ustvarjalnega vstajenja« na pisalni mizi Toneta Mizerita? Ali lahko pričakujemo tudi literarno obdelavo družinske zgodbe Mizerit, ki bi se začela v predvojnem Šentrupertu in končala v slovenski skupnosti v Buenos Airesu?

Kar nekaj projektov je na pisalni mizi. Namen je vztrajati predvsem na uredniškem in organizacijskem področju. Smatram, da lahko tam največ prispevam k izseljenški kulturi. To seveda ne pomeni, da ne mislim na literarno ustvarjanje. A v zadevi pisanja je moj konjiček predvsem kratka proza. Tu imam kar nekaj

Govor na Vseslovenskem srečanju v Državnem zboru

načrtov in ni izvzeto, da bom skušal izpeljati kakšno knjižno izdajo. Glede opisa družinske zgodbe »od Šentruperta do Buenos Airesa« pa je projekt tako obsegač in zapleten, da bo moral počakati na dobo, ko bom nekoliko izpregel organizacijsko dejavnost. Cilj pa je in ostane čim bolj pozitiven doprinos slovenski izseljenški kulturi.

Tone Mizerit, hvala za prijeten in zanimiv pogovor, za pomemben prispevek slovenski izseljenški kulturi in srčno zvestobo rodnemu Šentrupertu.

joze.uhan@telemach.net

fotografije: osebni arhiv Toneta Mizerita

Napredek v Šentrupertu

Občina Šentrupert se od svoje ustanovitve 2006 srečuje z velikimi problemi. V letih od 2006 do 2018 smo sprejeli veliko projektov, ki so bili preveliki glede na materialne in kadrovske možnosti občine.

Veliko je bilo napak pri začetkih projektov med občino in izbranim izvajalcem. Tudi pri postopkih izbire projekta lesno-predelovalni center v t. i. »Ciganski dolini« je bilo več nepravilnosti, ki so povzročile propad projekta kljub dobri ideji. V teh treh mandatih pa so bili izvedeni tudi dobri projekti, ki so izboljšali kakovost življenja v naši občini: ureditev prostorov za občinsko upravo, sanacija in povečava OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, izgradnja otroškega vrtca, telekom omrežij, čistilne naprave Šentrupert (delna izvedba) in Dežele kozolcev, sanacija vodovoda in delna sanacija krajevnih cest, izgradnja etno hiše v Dragi pri Šentrupertu ter obnova državne ceste Slovenska vas-Šentrupert

in Prelesje-Šentrupert s pomočjo republiških sredstev.

Občina Šentrupert ima tudi dobro razvito podjetništvo, saj so nekatera podjetja samostojno v teh letih gradila proizvodne in prostorske kapacitete in sedaj uspešno poslujejo. Podjetja z dolgoletno tradicijo so Plasta, Povše Metal, Kovinarstvo Leopold Koščak, Koščak Šentrupert, Ključavničarstvo Marijan Bartolj, Intelakta, Miks kovinarstvo, Uprom, Šoko, gradbena mehanizacija Slapšak Marjan in več manjših podjetnikov. V občini je tudi dobro razvito kmetijstvo, vinogradništvo Frelih in gostinstvo.

V sedanjem mandatu se novi občinski svet in župan srečujejo z velikimi finančnimi problemi. Ugotovila se je velika zadolženost in nelikvidnost občine. Župan je finančno stanja uspel v grobem sanirati na račun omejevanja stroškov. Pri tem smo prizadeta vsa društva, ki delujemo v občini, saj le-

tos nismo za delovanje prejeli nobenih sredstev in upam, da bo finančna podpora občine drugo leta boljša.

V tem mandatu se je občinska uprava preselila v lastne prostore v Deželi kozolcev in je sedaj dostopna tudi za invalide in starejše občane, za kar se županu invalidi in starejši zahvaljujejo. Urejena je tudi cesta od stare pošte do Tominca, ki je arhitektonsko zelo domiselna in lepša za kraj, izvedena je obvoznica iz obrtne cone na cesto proti Vrhu z mostom preko Bistrice (prvi del predvidene obvoznice do Plaste), ostaja pa problem ureditve na trgu zaradi Kostelčeve hiše (last občine), ki jo je treba sanirati.

Župan Andrej Martin Kostelec je s svojim dosedanjim delom dokazal, da kljub kratkemu času bivanja v Šentrupertu postaja pravi Šentrupertčan.

Maks Franc Kurent

Knjižnica v času epidemije

Letošnja pomlad bi morala s prihodom nove direktorice Andreje Pleničar pomeniti nov začetek za našo knjižnico, njene obiskovalce in zaposlene, a nas je presenetila z epidemijo bolezni covid-19, zaprtjem knjižnic in omejenim gibanjem. V Šentrupertu smo morali zaradi epidemije odpovedati predstavitev literarnega opusa našega rojaka Lojzeta Podobnika, ure pravljic in bibliopedagoške ure za otroke.

Med zaprtostjo knjižnice nismo pozabili na naše bralce. Omogočili smo brezplačni spletni vpis v knjižnico, promovirali in predstavljali smo branje e-knjig, domoznanskih zanimivosti in drugih spletnih virov. Že v začetku aprila smo, kot ena prvih knjižnic v Sloveniji, omogočili možnost dostave knjig na dom, s 4. majem pa brezkontaktno izposojajo knjig ob upoštevanju navodil pristojnih institucij.

Za otroke smo dvakrat tedensko na našem FB profilu objavili Ustvarjalnico, ki je vsaj delno nadomestila Uro pravljic in izposojajo Jurčkovega kovčka. Pripravili smo tudi bralni in foto izziv. Obveščali smo o prenosih pripovedovanja pravljic znanih slovenskih pisateljev in drugih primernih vsebinah. Naš bralni klub za odrasle se je v tem času srečeval preko videokonferenc; pogovarjali so smo se o knjigi Dolga pesem Andree Levy. 23. aprila smo se pridružili praznovanju Noči knjige, s katero smo spodbudili literarno ustvarjanje vseh generacij.

V poletnem času bomo v Trebnjem podelili priznanja in darila za opravljeno bralno značko za odrasle bralce, ki je zelo priljubljena tudi med šentrupertskimi bralci.

V jesenskem času bomo skupaj z vami praznovali 110. obletnico prve knjižnice v Mirnski dolini, česar se zelo veselimo.

Vabljeni med naše police, polne knjižnih zakladov! Znani pisatelj George R. R. Martin je izjavil, da tisti, ki bere, živi ti-soč življenj, preden umre, tisti, ki ne bere, pa samo enega.

Patricija Tratar in Simona Lužar, Knjižnica Pavla Golie Trebnje

Zaključek drugačnega šolskega leta

Naša »hiša« je po preklicu epidemije spet odprla svoja vrata in prav veselje je videti vse udeležence, ki se vračajo v šolske klopi. In kar hitro smo se približali koncu šolskega leta, ki je bilo drugačno od vseh do sedaj. Kljub »korona« prekinitvi smo sledili zastavljenim ciljem in jih poizkušali izvesti v celoti (tudi preko spleta).

V okviru Centra medgeneracijskega učenja Trebnje smo na OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert v sodelovanju z zavodom Safe.si izvedli tri delavnice za 3., 6. in 8. razrede o varni rabi interneta z naslovom Spletno nasilje in ustrahovanje. Nova računalniška znanja smo občanom Šentruperta podajali enkrat mesečno v krajevni knjižnici v sklopu projekta VGC Marela. Pod okriljem UTŽO Trebnje v Šentrupertu pa že vrsto let deluje Ustvarjalni krožek Šentrupert, ki s svojimi izdelki popestri marsikatero razstavo.

Na CIK-u pa tudi v poletnih mesecih ne bomo mirovali, približujejo se nam zabavne počitniške delavnice za otroke Cikoletje, ki jih bomo izvedli v treh terminih (29.6.-3.7., 6.-10.7. in 24.-28.8.2020).

Še vedno pa smo vam na voljo v svetovalnem središču na našem centru na 07 34 82 108. Informiranje in svetovanje je za udeležence brezplačno, saj ju sofinancirata Evropski socialni sklad in Republika Slovenija. Več informacij lahko najdete na naši spletni strani, FB profilu ali na info@ciktrebnje.si.

Tanja Vrčkovnik, CIK Trebnje

Ustvarjalni krožek Šentrupert

Naše prvo srečanje je že tradicionalno v prvih dneh oktobra, ko začne z delom tudi UTŽO Trebnje. Na uvodnem srečanju smo pregledale pripravljene program dela, ga malo dopolnile, se dogovorile o malenkostih in bile predvsem zadovoljne, da smo ponovno skupaj. Toliko smo si imele povedati! Saj se je tudi precej dogajalo v poletnih mesecih!

Foto: arhiv CIK Trebnje

Poleti smo izgubile svoj dolgoletni prostor za ustvarjanje. Občina je večnamenski prostor, v katerem smo dolga leta ustvarjale, namenila za drugo dejavnost, zato smo se podale na »lov« za novim prostorom, ki je moral izpolnjevati kar nekaj pogojev: mora biti svetel, pozimi topel, imeti vodo in sanitarije, dovolj velik za dvanajst ustvarjalk in na primernem kraju, da lahko pridejo tudi tiste, ki nimajo lastnega prevoza. Po dolgem iskanju smo ga našle v župnišću. Presrečne smo. Prostor ustreza vsem naštetim željam in zahtevam, je prijeten, topel in čudovit. Hvaležne smo župniku, da je uslišal našo prošnjo.

Seveda pa smo hvaležne tudi občini za dolgoletno razumevanje in nudenje prostora. Koliko lepih izdelkov smo naredile v tem prostoru, kolikokrat smo gostile otroke iz vrtca, pripravile razstave in izobraževanja zase!

V skrbno načrtovanem programu za letošnje leto smo našle prostor za medgeneracijsko sodelovanje in se z veseljem odzvale prošnji učencev in učiteljic OŠ Mirna. Skupaj smo izdelovali izdelke za njihov novoletni bazar.

Ob praznovanju 60-letnice CIK Trebnje smo skupaj z ostalimi krožki UTŽO Trebnje pripravile razstavo v Galaksiji.

Na željo članic smo svoj program dopolnile in v goste povabile gospo Pepco Žagar, znano ustvarjalko cvetja iz krep papirja.

Letos smo bile zadolžene za izdelavo izdelkov, ki jih članice in člani UTŽO Trebnje dobijo za 8. marec. Izdelale

smo lična knjižna kazala. Žal je koronavirus zdesetkal udeležbo na proslavi, zato veliko članov darila ni dobilo.

Prav zaradi virusa smo na začetku marca prenehale s srečanji in tako predčasno zaključile z vsemi aktivnostmi. Nismo realizirale programa v celoti, smo pa zadovoljne, da smo ostale zdrave, da smo ustvarjale doma za sebe, za svojo dušo in svoje domače.

članice in mentorica Silva

KOPANJE V SIMONOVEM ZALIVU

Z nami lahko greste na slovensko obalo z avtobusom. Vsak petek se bomo zgodaj zjutraj odpravili proti morju, imeli cel dan čas za aktivnosti na plaži, pozno popoldne pa se bomo vračali proti domu.

Odhod iz:

- 6:00 - Mokronog (avtobusna postaja)
- 6:10 - Šentrupert (avtobusna postaja)
- 6:20 - Mirna (avtobusna postaja)
- 6:30 - Trebnje (avtobusna postaja)

**ODHODI VSAK PETEK
V JULIJU IN AVGUSTU
PRVI ODHOD 3. 7. 2020**

CENA 14 €
OTROCI DO 16 LET 10 €
VKLJUČUJE AVTOBUSNI PREVOZ

PREVOZI PRIJATELJ D.O.O.
Šentrupert 99, 8232 Šentrupert
E: prevozi.prijatelj@siol.net, T: 041/051 627 132

Vsi ljudje lahko v času poletnih počitnic koristite možnost avtobusnega prevoza. Vsak delovni dan bo avtobus peljal na relaciji Bistrica – Prelesje – Šentrupert – Mirna – Trebnje – Mirna Peč – Novo mesto. Odhod bo ob 6.25 iz Bistrice (6.30 iz Šentruperta). Avtobus se bo vračal nazaj iz Novega mesta ob 12.30.

Napovednik dogodkov v Občini Šentrupert

KDAJ	KAJ	KJE	ORGANIZATOR / OPOMBE
1. JUNIJ 2020 – 30. AVGUST 2020	VESOLJE BRALNIH ZAKLADOV	KRAJEVNA KNJIŽNICA ŠENTRUPERT	BRALNI IZZIVI ZA OTROKE 8+
1. JUNIJ 2020 – 30. AVGUST 2020	ZMENEK NA SLEPO (S KNJIGO)	KRAJEVNA KNJIŽNICA ŠENTRUPERT	BRALNA PRESENEČENJA ZA VSE GENERACIJE
JUNIJ 2020 – SEPTEMBER 2020, MED 8.00 IN 22.00	OGLED RAZSTAVE POZNI SREDNJI VEK IN ZGODNJA RENESANSA NA SLOVENSKEM	BARBOVA GRAŠČINA NA VESELI GORI	KUD KLATI VITEZ. OGLED PO PREDHODNI NAJAVI.
SOBOTA, 4. JULIJ 2020, MED 8.00 IN 12.00	TRŽNICA V DEŽELI KOZOLCEV	DEŽELA KOZOLCEV, ŠENTRUPERT	TURISTIČNO DRUŠTVO ŠENTRUPERT
SOBOTA, 4. IN NEDELJA, 5. JULIJ 2020, MED 15.00 IN 20.00	GRAJSKI DNEVI: OGLEDI RAZSTAVE IN DELAVNICE	BARBOVA GRAŠČINA NA VESELI GORI	KUD KLATI VITEZ. PROSTOVOLJNI PRISPEVKI.
PETEK, 10. JULIJ 2020, OB 19.00	"PLEŠMO IN POJMO V ŠENTRUPERTU" VEČER FOLKLORNEGA PLESA IN LJUDSKEGA PETJA	DEŽELA KOZOLCEV, ŠENTRUPERT	ZAVOD DEŽELA KOZOLCEV. VSTOP JE PROST!
SOBOTA, 11. IN NEDELJA, 12. JULIJ 2020, MED 15.00 IN 20.00	GRAJSKI DNEVI: OGLEDI RAZSTAVE IN DELAVNICE	BARBOVA GRAŠČINA NA VESELI GORI	KUD KLATI VITEZ. PROSTOVOLJNI PRISPEVKI.
SOBOTA, 18. IN NEDELJA, 19. JULIJ 2020, MED 15.00 IN 20.00	GRAJSKI DNEVI: OGLEDI RAZSTAVE IN DELAVNICE	BARBOVA GRAŠČINA NA VESELI GORI	KUD KLATI VITEZ. PROSTOVOLJNI PRISPEVKI.
SOBOTA, 1. AVGUST 2020, MED 8.00 IN 12.00	TRŽNICA V DEŽELI KOZOLCEV	DEŽELA KOZOLCEV, ŠENTRUPERT	TURISTIČNO DRUŠTVO ŠENTRUPERT
SOBOTA, 29. AVGUST 2020, OB 19.30	PRIREDITEV OB 10. OBLETNICI DELOVANJA DPŽD ŠENTRUPERTSKE ŠMARNICE	VEČNAMENSKI PROSTOR V ŽUPNIŠČU	DPŽD ŠENTRUPERTSKE ŠMARNICE
PETEK, 4. SEPTEMBER 2020, OB 18.00	OBČNI ZBOR TURISTIČNEGA DRUŠTVA ŠENTRUPERT	KULTURNI DOM, ŠENTRUPERT	TURISTIČNO DRUŠTVO ŠENTRUPERT
SOBOTA, 5. SEPTEMBER 2020, MED 8.00 IN 12.00	TRŽNICA V DEŽELI KOZOLCEV	DEŽELA KOZOLCEV, ŠENTRUPERT	TURISTIČNO DRUŠTVO ŠENTRUPERT
PONEDELJEK, 7. SEPTEMBER 2020, OB 18.00	NIKO KRALJ IN KOZOLCI: OBELEŽITEV 100-LETNICE ROJSTVA NIKA KRALJA	DEŽELA KOZOLCEV, ŠENTRUPERT	ZAVOD DEŽELA KOZOLCEV. VSTOP JE PROST!

Šentrupert

Glasilo Občine Šentrupert – Leto: XXII./2, poletje 2020 – USTANOVITELJICA: Občina Šentrupert, zanjo Andrej Martin Kostelec – UREDNIŠKI ODBOR: Petra Krnc Laznik, urednica, člani: Janja Jerovšek, Mateja Leban, Mojca Ramovš, Jakob Trček, dr. Jože Uhan – Avtorica naslovne fotografije je Alenka Stražišar Lamovšek – GRAFIČNA PRIPRAVA in TISK: Piktogram d. o. o., Dobrova – Glasilo izhaja štirikrat letno - Naklada: 1050 izvodov – Glasilo je za občane Občine Šentrupert brezplačno.

Prispevke za jesensko številko časopisa pošljite do petka, 4. septembra 2020, na e-naslov glasilo@sentrupert.si. Priporočena dolžina je 1500 znakov s presledki vred. Fotografijo dodajte posebej, ne prilepljeno v word, ampak kot priponko vsaj velikosti 1024x*. Pripišite avtorja prispevka in fotografije. Uredništvo si pridržuje pravico od krajsanja in lektoriranja besedil. Anonimnih in ne več aktualnih prispevkov ne bomo objavili. V glasilu objavljeni prispevki izražajo stališče avtorja in ne uredništva.**